

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

Aika 20.05.2024 18:00 - 00:08

Kokous keskeytettiin ruokailutauon ajaksi klo 19.30- 20.03 sekä kokoustaukojen ajaksi klo 19.30- 20.00, klo 21.35- 21.39, klo 22.50–22.52, klo 23.12–23.15 ja klo 23.17–23.42.

Paikka Kaupungintalo, valtuustosali

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Osallistujat	Rostedt Juha	kv:n puheenjohtaja	
	Falk Sonja	kv:n 1. varapuheenjohtaja	
	Lehto Rami	kv:n 2. varapuheenjohtaja	
	Aaltonen Eveliina	valtuutettu	
	Aaltonen Kalle	valtuutettu	
	Arvaja Pertti	valtuutettu	poistui klo 23.52 §:n 64 käsittelyn aikana
	Bruneau Milla	valtuutettu	
	Elomaa Ville-Veikko	valtuutettu	
	Harmaala Miina	valtuutettu	
	Heromaa-Karjalainen Siru	valtuutettu	
	Hildén Sirkku	valtuutettu	poistui neuvottelutauon aikana klo 23.28
	Hälinen Ville	valtuutettu	
	Kaasinen Hannu	valtuutettu	
	Kaikkonen Jouni	valtuutettu	
	Kari Mika	valtuutettu	
	Karjalainen Pasi	valtuutettu	
Kastehelmi Minerva	valtuutettu		

Kiljunen Raimo	valtuutettu	
Kupiainen Anna Kaisa	valtuutettu	
Laakso Jetta	valtuutettu	
Lampinen Minna	valtuutettu	poistui kokoustaun aikana klo 19.30
Lientola Elisa	valtuutettu	
Lindqvist Marko	valtuutettu	
Liukkonen Niko	valtuutettu	
Markkanen Marju	valtuutettu	
McCarron Francis	valtuutettu	
Mäkynen Maria	valtuutettu	
Nieminen Erkki	valtuutettu	
Nieminen Mira	valtuutettu	
Niinistö Sari	valtuutettu	
Närhi Anita	valtuutettu	
Oksanen Reijo	valtuutettu	
Pakkanen Lasse	valtuutettu	
Putula Toni	valtuutettu	
Puusaari Riina	valtuutettu	
Pykäläinen Jari	valtuutettu	
Rahkonen Hannu	valtuutettu	
Rantanen Ida	valtuutettu	
Ratia Jorma	valtuutettu	poistui klo 23.52 §:n 64 käsittelyn aikana
Ripatti Tapani	valtuutettu	
Rissanen Jari	valtuutettu	
Ruhberg Jukka	valtuutettu	
Ruuska Sinikka	valtuutettu	

Saloranta Tuija	valtuutettu	
Seesvaara Eero	valtuutettu	
Sorsa Tuomas	valtuutettu	
Talja Martti	valtuutettu	
Tapiola Juha	valtuutettu	
Tuomaila Pasi	valtuutettu	
Tuomi Maarit	valtuutettu	
Vaara Ulla	valtuutettu	
Vahter Merja	valtuutettu	
Wallenius Jani	valtuutettu	
Viinikka Anneli	valtuutettu	
Viljamaa Juha	valtuutettu	
Virta Sanna	valtuutettu	poistui kokoustaun aikana klo 19.30
Sairomaa Tomi	varavaltuutettu	valtuutettu Ville Skinnarin tilalla
Virrankorpi Janne	varavaltuutettu	valtuutettu Pekka Komun tilalla
Kousa Pasi	varavaltuutettu	valtuutettu Oskari Pääntalon tilalla
Uosukainen Kimi	varavaltuutettu	saapui kokoustaun aikana klo 19.30 valtuutettu Lampisen tilalle
Similä Neea	varavaltuutettu	saapui kokoustaun aikana klo 19.30 valtuutettu Virran tilalle

Mäkinen Sanna	varavaltuutettu	saapui neuvottelutauon aikana klo 23.28 valtuutettu Hildénin tilalle
Granlund Saija	varavaltuutettu	saapui klo 23.52 valtuutettu Ratian tilalle
Kyynäräinen Niko	kaupunginjohtaja	§:n 64 käsittelyn aikana poistui esteellisenä §:n 65 käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 00.02-00.03
Alm Sari	konsernipalvelujohtaja	poistui esteellisenä §:n 65 käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 00.02-00.03
Alho Olli	kaupunkikehitysjohtaja	poistui esteellisenä §:n 65 käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 00.02-00.03
Granqvist Tiina	sivistysjohtaja	poistui esteellisenä §:n 65 käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 00.02-00.03
Virkkunen Pekka	lakiasiaintohtaja	
Hämäläinen Veera	viestintäjohtaja	
Parviainen Mona	nuorisovaltuuston edustaja	
Valtavaara Anu	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä	

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Poissa	Komu Pekka	kv:n 3. varapuheenjohtaja	
	Pääatalo Oskari	valtuutettu	
	Skinnari Ville	valtuutettu	

Kaupunginvaltuuston puolesta

Juha Rostedt

Anu Valtavaara

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Milla Bruneau

Jouni Kaikkonen

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa

<http://www.lahti.fi> 29.05.2024

Anu Valtavaara

hallintojohtaja

§	Otsikko	Sivu
§ 52	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	7
§ 53	Pöytäkirjan tarkastajat	8
§ 54	Hallintosäännön muuttaminen	9
§ 55	Kokoomuksen valtuustoryhmän järjestäytyminen	19
§ 56	Kaupunginvaltuuston esityslistan toimittaminen varavaltuutetuille v. 2021-2025	22
§ 57	Eron myöntäminen Miina Harmaalalle hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan jäsenen luottamustoimesta ja uuden jäsenen valitseminen	29
§ 58	Äänestysaluejaon muuttaminen Lahden kaupungissa	34
§ 59	Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1. - 31.3.2024	41
§ 60	Lahden keskustavisiio 2040	43
§ 61	Asemakaavan muutosehdotus A-2840, Kukkastie kaduksi, Nastola	61
§ 62	Uuden talouden tasapaino-ohjelman ohjausryhmän raportti näkemyksestään kaupungin talouden tasapainottamiseksi	66
§ 63	Lahden kaupungin uusi toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelma 2024-2027	71
§ 64	Tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomus	86
§ 65	Lahden kaupungin tilinpäätös vuodelta 2023, tilintarkastuskertomus ja vastuuvapaus	91
§ 66	Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet	100
§ 67	Ylimääräinen asia: Lahden Keskustan valtuustoryhmän järjestäytyminen	102
§ 68	Ylimääräinen asia: Eron myöntäminen Kaarina Suhoselle tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä ja uuden jäsenen valitseminen	104

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 52

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Tämän kokouksen kokouskutsut oli julkaistu Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa 8.5. ja 15.5.2024. Kokouskutsut oli mainittuina päivinä toimitettu valtuutetuille ja kaupunginhallituksen jäsenille sekä kaupunginjohtajalle, kaupunginjohtajan varahenkilölle, lakiasiainjohtajalle, palvelualuejohtajille ja nuorisovaltuuston edustajalle. Kun lisäksi nimenhuudossa todettiin saapuvilla olevan 59 valtuutettua, kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Ylimääräiset asiat ja muutos pykälään

Kaupunginvaltuusto päätti ottaa seuraavat asiat käsiteltäväkseen, vaikka niitä ei ollut kokouskutsussa mainittu:

67 § Ylimääräinen asia: Lahden Keskustan valtuustoryhmän järjestäytyminen

68 § Ylimääräinen asia: Eron myöntäminen Kaarina Suhoselle tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä ja uuden jäsenen valitseminen

Kaupunginvaltuusto päätti ottaa käsiteltäväkseen myös kaupunginhallituksen 20.5.2024 (211 §) tekemät muutokset 63 §:ään "Lahden kaupungin uusi toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelma 2024-2027".

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja
Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

nro 4

§ 53

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin valtuutetut
Milla Bruneau ja Jouni Kaikkonen.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 54

Hallintosäännön muuttaminen

1523/00.01.01.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Henkilöstöjohtaja Mira Keitaanranta p. 050 559 4065

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti

1. hyväksyä liitteen mukaiset hallintosäännön yleiset määräykset, kaupunginvaltuustoa koskevat säännöt sekä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueetta koskevat erillissäännöt toimivaltataulukkoineen siten, että hallintosääntöön sisällytetään valtuutettu Sonja Falkin tekemät lisäys- ja muutosesitykset sivuille 22–23 "Yhteiset talousasiat" toimivaltataulukon otsikon "Osakkeet ja osuudet" alle,
2. että hallintosäännön muutokset tulevat voimaan 1.6.2024,
3. että elinvoimajohtaja johtaa palvelualuejohtajana elinvoiman palvelualueetta 1.6.2024 alkaen, ja
4. lakkauttaa konsernipalvelujohtajan viran 1.6.2024.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteen mukaiset hallintosäännön yleiset määräykset, kaupunginvaltuustoa koskevat säännöt sekä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueetta koskevat erillissäännöt toimivaltataulukkoineen,

2. että hallintosäännön muutokset tulevat voimaan 1.6.2024,
3. että elinvoimajohtaja johtaa palvelualuejohtajana elinvoiman palvelualueita 1.6.2024 alkaen, ja
4. lakkauttaa konsernipalvelujohtajan viran 1.6.2024.

Käsittely

Keskustelun kuluessa valtuutettu Sonja Falk teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Esitän, että hallintosäännön ”Yhteiset talousasiat” päätösvaltataulukossa sivuilla 22–23 tehtäisiin otsikon ”Osakkeet ja osuudet” alle Lahti Aquaa ja Lahti Energiaa koskeva lisäys, joka lisäisi valtuuston toimivaltaa. Esityksen mukaan näiden yhtiöiden kohdalla myyntilinjaus riippumatta osuuden suuruudesta tuotaisiin valtuuston päätettäväksi. Kaupan toimeenpanevan operatiivisen tason päätöksen, joka sisältää usein liikesalaisuuksien piiriin kuuluvia yksityiskohtia, tekisi kaupunginhallitus valtuuston linjauksen mukaisesti sekä myös hankintapäätöksen, mikäli aiemmin myytyjä osuuksia joskus tulevaisuudessa haluttaisiin ostaa etuosto-oikeudella takaisin. Tällä esitetyllä muutoksella varmistettaisiin ja turvattaisiin, että mikäli valtuusto päättää tänään edetä Lahti Energiaa koskevassa kumppanuusselvityksessä eteenpäin mahdollinen tuleva myyntilinjaus tulisi vielä teidän valtuutettujen päätettäväksi.

Strategisesti keskeisten yhtiöiden osalta valtuuston näkemystä on syytä kysyä, mikäli päätösvallasta eli enemmistöosuuksista aiotaan luopua eli näiden yhtiöiden kohdalla toimivalta säilyisi kuten se nykyään on eli strategisesti keskeisten yhtiöiden osalta ei tulisi muutosta.

Mutta sen sijaan vähempimerkityksellisten yhtiöiden osalta käytäntöjä sujuvoitettaisiin niin, että kaupunginhallituksella olisi enemmän toimivaltaa ja näin sitten pystyttäisiin tekemään näitä päätöksiä paremmin.”

Valtuutettu Sonja Falkin tekemä muutosehdotus taulukkomuodossa:

Lisätään ja muutetaan hallintosäännön sivulle 22-23 "Yhteiset talousasiat" toimivaltataulukkoon seuraava teksti otsikon "Osakkeet ja osuudet" alle:

OSAKKEET JA OSUUDET	KV	KH	Jaostot	Lautakunta	Viranhaltija
Lahti Energia Oy ja Lahti Aqua Oy:n osakkeet <ul style="list-style-type: none"> - myyntilinjaus - lopullinen kauppa - hankinta 	X	X X			
Muiden konserniohjeen mukaisten strategisesti tärkeiden tytäryhtiöiden enemmistöosuuden myynti <ul style="list-style-type: none"> - myyntilinjaus - lopullinen kauppa 	X	X			
<i>(Poistetaan: Myynti tai muu järjestely tilanteessa, jossa määräysvalta menetetään tai jonka vaikutukset kaupungin asemaan ovat verrattavissa määräysvallan menettämiseen.)</i>					
Muiden osakkeiden ja osuuksien hankinta, myynti ja muussa tilanteessa tapahtuva luovuttaminen tai vaihtaminen <ul style="list-style-type: none"> - > 50.000 € - </= 50.000 € 		X			Kaupunginjohtaja
Asunto-osakeyhtiön tai kiinteistöyhtiön hankinta, luovuttaminen ja vaihtaminen alaisensa yksikön osalta <ul style="list-style-type: none"> - > 500.000 €/päätös - </= 500.000 €/päätös 			X	Kympla	Kaupunkiympäristön palvelualuejohtaja/ toimitilajohtaja

Ehdotusta kannatettiin.

- - - - -

Keskustelun kuluessa valtuutettu Ulla Vaara teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Osakkeet ja osuudet: Lisätään ja muutetaan hallintosäännön sivulle 22–23 ”Yhteiset talousasiat” toimivaltataulukon teksti otsikon ”Osakkeet ja osuudet” alle:

Lahti Energian ja Lahti Aquan myyntilinjauksesta päättää kaupunginvaltuusto, lopullisesta kaupasta päättää kaupunginvaltuusto ja, jos jotain hankittavaa on, niin siitä päättää myös kaupunginvaltuusto.

Konserniohjeen mukaiset muut strategisesti merkittävät tytäryhtiöt, samalla tavalla kaupunginvaltuusto päättää näistä, niin linjauksesta kuin kaupasta.

Ja, muiden yhtiöiden kohdalla myyntilinjaus tulee kaupunginvaltuustolle, lopullinen kauppa kaupunginhallitukselle, samalla tavalla hankintojen suhteen toimitaan.

Näillä muutoksilla kaupunginvaltuuston valtaa korostetaan kaupungin ylimpänä päättävänä elimenä ja ennakoitavuus paranee, kun tiedetään mitä suunnitellaan myytäväksi ja hankittavaksi. Isot myynti- ja ostopäätökset kuuluvat valtuustolle, eivät kaupunginhallitukselle, saati jaostoille. Ne ovat valmistelu- ja toimeenpanoelimiä kyseisten asioiden osalta. Nämä muutokset eivät ole tietenkään automaattinen lupa myyntiin tai sen estämiseen vaan sillä saadaan lisättyä valtuutetuille se valta, minkä lahtelaiset äänestäjät ovat teille antaneet vaaleissa.”

Valtuutettu Ulla Vaaran tekemä muutosehdotus taulukkomuodossa:

Lisätään ja muutetaan hallintosäännön sivulle 22-23 "Yhteiset talousasiat" toimivaltataulukkoon seuraavat tekstit otsikon "Osakkeet ja osuudet" alle:

OSAKKEET JA OSUUDET	KV	KH	Jaostot	Lautakunta	Viranhaltija
Lahti Energian ja Lahti Aquan - myyntilinjaus - lopullinen kauppa - hankinta	X X X				
Konserniohjeen mukaiset muut strategisesti tärkeät tytäryhtiöt - myyntilinjaus - lopullinen kauppa - hankinta	X X	X			
Muut yhtiöt - myyntilinjaus - lopullinen kauppa - hankinta	X	X X			
Muiden osakkeiden ja osuuksien hankinta, myynti ja muussa tilanteessa tapahtuva luovuttaminen tai vaihtaminen - > 50.000 € - <= 50.000 €		X			Kaupunginjohtaja
Asunto-osakeyhtiön tai kiinteistöyhtiön hankinta, luovuttaminen ja vaihtaminen alaisensa yksikön osalta - > 500.000 €/päätös - <= 500.000 €/päätös			X	Kympla	Kaupunkiympäristön palvelualuejohtaja/ toimitilajohtaja

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että edellä on tehty kaksi toisistaan poikkeavaa kannatettua muutosehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Sonja Falk valtuutettu Jouni Kaikkosen kannattamana oli tehnyt ensimmäisen edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Ulla Vaara valtuutettu Jetta Laakson kannattamana oli tehnyt toisen edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi, että ne, jotka kannattavat valtuutettu Falkin muutosehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Vaaran muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että valtuutettu Falkin muutosehdotusta kannatti 37 valtuutettua ja valtuutettu Vaaran muutosehdotusta 22 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 1/54 §.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Falkin muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Falkin muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 16 valtuutettua ja valtuutettu Falkin muutosehdotusta 43 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 2/54 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen päätösehdotuksen sisällyttäen valtuutettu Falkin tekemät lisäys- ja muutosesitykset hallintosäännön sivuille 22–23 "Yhteiset talousasiat" toimivaltataulukkaan otsikon "Osakkeet ja osuudet" alle.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 29.04.2024

§ 172

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteen mukaiset hallintosäännön yleiset määräykset, kaupunginvaltuustoa koskevat säännöt sekä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueita koskevat erillissäännöt toimivaltataulukoiheen,
2. että hallintosäännön muutokset tulevat voimaan 1.6.2024,
3. että elinvoimajohtaja johtaa palvelualuejohtajana elinvoiman palvelualueita 1.6.2024 alkaen, ja
4. lakkauttaa konsernipalvelujohtajan viran 1.6.2024."

Perusteluosa

Hallintosäännön ehdotettua muutosta on käsitelty kaupunginhallituksessa 8.4.2024 (§ 138), jolloin asia palautettiin uudelleen valmisteluun.

Tavoitteena oli, että kaupunkiorganisaatiota arvioitaisiin laajemmin ja hallintosäännöstä päätettäisiin myöhemmin. Hallintosäännön uudistusta on kuitenkin syytä edistää, jotta konsernihallinnon johtamiseen liittyvät määräykset ja käytänteet saadaan ratkaistua pysyväisluonteisesti.

Elinvoiman palvelualueen perustaminen on aikataulullisesti tässä vaiheessa

tarpeellista erityisesti TE-uudistuksen valmistelun johdosta. Lisäksi kaupungilla on käynnissä taloushallinnon järjestelmän uudistus, johon liittyvät aikataulut edellyttävät talouden organisaatio- ja kustannuspaikkarakenteisiin liittyvien teknis-hallinnollisten muutosten tekemistä ennen kesää. Kaupungin palvelualueiden organisaatioiden ja resurssitarpeiden kokonaisvaltaista tarkastelua jatketaan edelleen ja laajempi toiminnallinen kokonaisuus tuodaan päätettäväksi myöhemmin.

Hallintosäännön organisaatioon liittyvät muutosehdotukset

Konsernihallinnon ja kaupunginjohtajan suorassa alaisuudessa olevaa organisaatiota esitetään muutettavaksi 1.6.2024 alkaen. Muutos edellyttää hallintosäännön muuttamista. Uudistusta on käsitelty työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa ja hyvinvointialueilla annetun lain 4 §:n mukaisesti työnantajan ja henkilöstön välillä yhteistoimintamenettelyssä niiden johtajien/päälliköiden kanssa, joihin muutoksen arvioidaan kohdistuvan. Asiaa on käsitelty myös kaupungin yhteistoimintaryhmässä 25.3.2024.

Esitetyt muutokset ovat nähtävissä liitteessä. Merkittävimmät muutokset kohdistuvat henkilöorganisaatioon:

- konsernipalvelujohtajan viran lakkauttamisen vuoksi konsernipalvelujohtaja poistetaan hallintosäännöstä ja tehtäviä siirretään muille viranhaltijoille
- kaupunginjohtajan sijaiset määrää kaupunginhallitus
- nykyinen konsernihallinnon palvelualue jakautuu elinvoiman palvelualueeseen ja suoraan kaupunginjohtajan johtajan alaisuudessa toimivaan konsernihallinnon vastuualueeseen

- viestintäpalvelut siirtyy konsernihallinnon vastuualueelle, kuten myös Lahden Tilakeskus
- elinvoiman palvelualueetta johtaa elinvoimajohtaja
- konsernihallinnon vastuualueen johtajana toimii oman viran ohella kaupunginhallituksen määräämä viranhaltija. Mitä hallintosäännössä määrätään palvelualuejohtajasta, sovelletaan konsernihallinnon johtajaan.
- konserni- ja tilajaoston esittelijänä toimii toimitilajohtajan lisäksi omistajaohjauksen johtaja (nimikemuutos, nykyinen nimike konserniohjauksen päällikkö).

Hallintosäännön muutoksella määrätään, että elinvoiman palvelualueetta johtaa 1.6.2024 alkaen elinvoimajohtaja. Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 23 §:n mukaan toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen ottamisesta päättävä kunnan tai hyvinvointialueen viranomaisen voi varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuulluksi päättää, että viranhaltijan virantoimitusvelvollisuutta muutetaan, jos toiminnan uudelleen järjestely tai muu perusteltu syy sitä edellyttää. Organisaation uudistamista on käsitelty elinvoimajohtaja Elina Laavin kanssa, joka on antanut suostumuksen virantoimitusvelvollisuuden muutokselle. Asiaa on käsitelty myös 31.7.2024 asti viransijaisena toimivan Henna Eskonsipo-Bradshaw:n kanssa.

Muut hallintosäännön muutokset

Lahden kaupungin organisaatio on siirtynyt sukupuolineutraalien tehtävänimikkeiden käyttöön. Hallintosäännössä esimies korvataan esihenkilöllä.

Henkilöstöasioiden toimivaltataulukossa KH:n taseyksiköiden johtajan toimivaltaa on muutettu vastaamaan muiden konsernihallinnon palveluyksiköiden johtajien toimivaltaa. Henkilöstöasioiden toimivaltataulukkoa on muutoin päivitetty vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä ja käytänteitä.

Haasteiden ja tiedonantojen vastaanotto sekä kaupungin edun valvontaa koskevaa 31 § on täsmennetty luettavuuden parantamiseksi.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kv: säädöskokoelma

Liitteet

- 1 Hallintosäätö_muutokset näkyvillä_01062024
- 2 Hallintosäätö_yleiset määräykset_valtuustoa koskevat säännöt_kh konsernihallinto elinvoima erillissäännöt
- 3 Äänestysluettelo KV 20.5.2024 § 54 liite 1 muutosehdotukset vastakkain, Falk ja Vaara
- 4 Äänestysluettelo KV 20.5.2024 § 54 liite 2 muutosehdotus Falk

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 55

Kokoomuksen valtuustoryhmän järjestäytyminen

5138/00.00.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Hallintojohtaja Anu Valtavaara p. 044 716 1416

Valmistelusihteeri Terhi Takala p. 044 416 2732

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee asian tiedokseen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 29.04.2024

§ 179

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen

”Kaupunginvaltuusto merkitsee asian tiedokseen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.”

Perusteluosa

Lahden Kokoomuksen valtuustoryhmä 15.4.2024:

”Pöytäkirjanote 12/2024

Aika: Maanantai 15.4.2024 klo 17.00–17.43

Paikka: Kaupungintalo, tornisali

9 § Valtuustoryhmän uuden jäsenen hyväksyminen

Päätösesitys: Hyväksytään Keskusta-ryhmän valtuutettu Miina Harmaalan pyyntö liittyä Lahden Kokoomuksen valtuustoryhmän jäseneksi. Harmaala eroaa Keskustan valtuustoryhmästä.

- Putula pohjusti ja McCarron esitteli luottamuksellisen asian ryhmälle.

Päätös: Hyväksyttiin valtuutettu Harmaalan pyyntö yksimielisesti.

Todettiin, että valtuustoryhmän kokoonpanon muuttuminen ei tuo muutoksia 11.12.2023 yksimielisesti tehtyihin henkilövalintoihin; todetaan kuitenkin valtuutettu Bruneaun ero kaupunginhallituksesta ja pyyntö jäädä samalla sivuun ryhmän neuvottelijoista

o Todettiin ryhmän neuvottelijat: ryhmän puheenjohtajisto (Putula, McCarron ja Rantanen), sihteeristö (Rautapää ja Lindqvist), kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimiva Juha Rostedt sekä Lahden Kokoomuksen puheenjohtaja Mikael Seppälä.”

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kv: ote luettelot

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 56

Kaupunginvaltuuston esityslistan toimittaminen varavaltuutetuille v. 2021-2025

4977/00.01.01.01/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Hallintojohtaja Anu Valtavaara p. 044 716 1416

Valmistelusihteeri Terhi Takala p. 044 416 2732

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää muuttaa 16.8.2021 tekemäänsä päätöstä siten, että valtuuston esityslista toimitetaan Kokoomuksen kuudelle ensimmäiselle varavaltuutetulle.

Käsittely

Keskustelun kuluessa valtuutettu Sonja Falk teki hylkäysehdotuksen.

Valtuutettu Falkin kirjallisesti toimittamat perustelut hylkäysehdotukselle olivat seuraavat:

“Esitys on vastoin valtuustoryhmien yhdessä sopimia toimintaperiaatteita sekä valtuustokaudella noudatettua aiempaa käytäntöä eikä muutokselle ole perusteltua tarvetta. Tällä kannalla oli seitsemän kymmenestä valtuustoryhmän puheenjohtajasta valtuustoryhmien puheenjohtajatoimikunnassa 15.5.2024 ja he pyysivät kaupunginhallitusta vetämään listan näillä perusteilla pois. Valtuutetun siirtyminen toiseen valtuustoryhmään ei lisää kasvaneen valtuustoryhmän varavaltuutettujen

tarvetta, sillä siirtyneen valtuutetun tilalle kutsutaan vaalituloksen mukaisesti sen vaalilistan varavaltuutettu, jolta listalta valtuutettu on alun perin vaaleissa valittu. Esitykseltä puuttuu siis perustelu.

Esitys on valmisteltu ilman ryhmien välistä neuvotteluja. Käytännössä tässä lisätään yksi palkkiollinen luottamuspaikka kokoomukselle. Ryhmien yhdessä sovittujen periaatteiden mukaan siirtymät valtuustoryhmien välillä eivät muuta vaalituloksen perusteella sovittua paikkajakoa. Se tarkoittaa, että siirtymästä hyötynyt ryhmä ei saa lisää luottamuspaikkoja eikä menettänyt ryhmä menetä paikkoja. Koska meillä ei ole valtuustosopimusta, asiasta sovittiin ryhmien kesken vasta kesällä 2022 perussuomalaisten toiveesta. Tässä käytännössä on tällä valtuustokaudella pitäydytty poikkeuksetta. Nyt esitys poikkeaisi yhdessä sovitusta ja tähän mennessä noudatetusta käytännöstä.

Esityksessä moitittavaa on myös se, että se pyrkii ennakolta oheistamaan poliittisia neuvotteluja. Poliittiset neuvottelut eivät ole kaupunginhallituksen ohjattavissa. Lisäksi se ohjeistaa neuvotteluja niin, että varavaltuutettujen asemaa heikennettäisiin ja siihen puututtaisiin vaalituloksen vastaisesti kesken valtuustokauden. Esityksessä ehdotetaan, että mikäli valtuustoryhmästä siirtyy valtuutettuja toisiin valtuustoryhmiin, varavaltuutetut menettäisivät asemansa listan saavina varavaltuutettuina, eli heitä ei enää kutsuttaisi valtuustoinfoihin. He eivät enää saisi tarvitsemaansa informaatiota valtuustotyöstä, vaikka heidät edelleen kutsuttaisiin kokoukseen paikkaamaan siirtynyttä valtuutettua. Tämä ei ole kohtuullista varavaltuutetun näkökulmasta. Varavaltuutettu on valittu tehtävänsä vaaleilla ja hän on saanut huomattavan äänimäärän. Hänelläkin on mandaatti äänestäjiltä. Meidän vaaleilla valittujen valtuutettujen ja varavaltuutettujen on syytä kunnioittaa demokratiaa ja vaalitulosta varsinkin valtuustosalissa ja valtuuston kokouksiin kuuluvassa

työskentelyssä, sillä asemamme on täysin riippuvainen äänestäjien vaaleissa antamasta tuesta.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Falk valtuutettu Jouni Kaikkosen kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun hylkäysehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Falkin hylkäysehdotusta, äänestävät ei.

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 38 valtuutettua ja valtuutettu Falkin hylkäysehdotusta 21 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 1/56 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Eriävän mielipiteen jättivät valtuutetut Sonja Falk, Jari Rissanen, Kalle Aaltonen, Riina Puusaari, Elisa Lientola, Anna Kupiainen, Jouni Kaikkonen, Lasse Pakkanen, Minerva Kastehelmi ja Eveliina Aaltonen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 29.04.2024

§ 180

Päätös

Kaupunginhallitus päätti tehdä kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

“Kaupunginvaltuusto päättää muuttaa 16.8.2021 tekemäänsä päätöstä siten, että valtuuston esityslista toimitetaan Kokoomuksen kuudelle ensimmäiselle varavaltuutetulle.”

Lisäksi päätettiin, että puolueiden välillä neuvotellaan esityslistan toimittamisesta varavaltuutetuille osana luottamushenkilöorganisaatiota koskevaa hallintosääntöuudistusta. Varavaltuutettujen määrä ei voi jatkossa ylittää varsinaisten valtuutettujen määrää. Valtuustoryhmien muutosten tarkistus vuosittain kesäkuussa. Ensimmäinen tarkistus tehdään kesäkuussa 2025.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

“Kaupunginvaltuusto päättää muuttaa 16.8.2021 tekemäänsä päätöstä siten, että valtuuston esityslista toimitetaan Kokoomuksen kuudelle ensimmäiselle varavaltuutetulle.”

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä kaupunginhallituksen III varapuheenjohtaja Putula teki seuraavan muutosesityksen päätösehdotukseen: “Lisäksi esitetään, että puolueiden välillä neuvoteltaisiin esityslistan toimittamisesta varavaltuutetuille osana luottamushenkilöorganisaatiota koskevaa hallintosääntöuudistusta. Varavaltuutettujen määrä ei voi jatkossa ylittää varsinaisten valtuutettujen määrää. Valtuustoryhmien muutosten tarkistus vuosittain kesäkuussa. Ensimmäinen tarkistus tehdään kesäkuussa 2025.” Jäsen Ida Rantanen kannatti tehtyä esitystä.

Puheenjohtaja tiedusteli kaupunginhallitukselta, voidaanko Putulan lisäyksesitys hyväksyä yksimielisesti. Kaupunginhallitus hyväksyi lisäyksesityksen yksimielisesti.

Asian käsittelyn yhteydessä jäsen Jouni Kaikkonen teki hylkäysesityksen. I varapuheenjohtaja Aaltonen kannatti tehtyä hylkäysesitystä.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu päätösehdotuksesta poikkeava esitys, minkä johdosta tulee äänestää. Selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestys ehdotuksen: Ne, jotka kannattavat esittelijän ehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat Kaikkosen hylkäysesitystä, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 8 JAA-ääntä (Minna Lampinen, Erkki Nieminen, Martti Talja, Jorma Ratia, Mira Nieminen, Ida Rantanen, Toni Putula ja Sirkku Hildén) ja 2 EI-ääntä (Jouni Kaikkonen ja Kalle Aaltonen). Äänestyslista otettiin pöytäkirjan liitteeksi.

Puheenjohtaja totesi esittelijän päätösehdotuksen tulleen hyväksytyksi.

Tämän jälkeen jäsenet Kaikkonen ja Aaltonen ilmoittivat eriävän mielipiteensä merkittäväksi pöytäkirjaan.

Eriävän mielipiteen perustelut liitteenä.

Asian käsittelyn yhteydessä kaupunginhallitus päätti yksimielisesti poistaa perusteluosasta lauseen: "On perusteltua, että samankokoisilla ryhmillä on myös yhtä monta listan saavaa varavaltuutettua."

Hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 13 §:n 4 momentin mukaan valtuusto voi päättää, kuinka monelle varavaltuutetulle esityslista toimitetaan.

Kaupunginvaltuusto päätti 16.8.2021 (§ 78), että valtuuston esityslista valtuustokaudella 2021-2025 toimitetaan varavaltuutetuille seuraavasti:

SDP: kuudelle ensimmäiselle varavaltuutetulle

Kok: viidelle ensimmäiselle varavaltuutetulle

PS: neljälle ensimmäiselle varavaltuutetulle

Pro Lahti: kolmelle ensimmäiselle varavaltuutetulle

Vihr: kolmelle ensimmäiselle varavaltuutetulle

Kesk: kahdelle ensimmäiselle varavaltuutetulle

KD: kahdelle ensimmäiselle varavaltuutetulle

Vas: kahdelle ensimmäiselle varavaltuutetulle

Valtuustoryhmien kokoonpanoissa tapahtuneiden muutosten johdosta SDP:n ja Kokoomuksen valtuustoryhmät ovat tällä hetkellä yhtä suuria (molemmissa 16 valtuutettua).

Listan saavat varavaltuutetut saavat samalla käyttöönsä myös laitteet, esim. kannettavat tietokoneet, joilla esityslistoja voi lukea luottamushenkilöiden sähköisestä kokousjärjestelmästä. Kokoomuksen kuudes varavaltuutettu Mona Pyykkönen, jolle lista jatkossa toimitetaan, on tarkastuslautakunnan ja joukkoliikennelautakunnan jäsen, ja hänellä on lautakuntien jäsenenä it-laitteisto käytössään. Päätös ei näin ollen aiheuta toimenpiteitä it-laitteiston hankinnan osalta.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Toimenpiteet

Kv: ote Pyykkönen, päätösvalmistelupalvelut, hallintopäällikkö

Liitteet

- 5 Pykälän 180 kohdan eriävän mielipiteen perustelut
- 6 Äänestyslista KH 29042024 § 180
- 7 Äänestysluettelo KV 20.5.2024 § 56 liite 1 hylkäysehdotus Falk

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 57

Eron myöntäminen Miina Harmaalalle hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan jäsenen luottamustoimesta ja uuden jäsenen valitseminen

4999/00.00.01.06/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Hallintojohtaja Anu Valtavaara p. 044 716 1416

Valmistelusihteeri Terhi Takala p. 044 416 2732

Päätös

Kaupunginvaltuusto myönsi Miina Harmaalalle eron hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan jäsenen luottamustoimesta ja valitsi lautakunnan jäljellä olevaksi toimikaudeksi uudeksi jäseneksi Kaarina Suhosen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto myöntää Miina Harmaalalle eron hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan jäsenen luottamustoimesta ja valitsee lautakunnan jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden jäsenen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 29.04.2024

§ 181

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto myöntää Miina Harmaalalle eron hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan jäsenen luottamustoimesta ja valitsee lautakunnan jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden jäsenen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti."

Perusteluosa

Eron myöntäminen

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan jäsen Miina Harmaala on 25.4.2024 ilmoittanut eroavansa Keskusta-puolueesta, Lahden Keskusta-puolueen valtuustoryhmästä sekä niistä poliittisista luottamustehtävistä joita hänellä on Keskustan kautta ollut. Harmaalan pyyntö liittyä Lahden Kokoomuksen valtuustoryhmään on hyväksytty ja hän jatkaa valtuustotyötä Kokoomuksen valtuustoryhmän valtuutettuna.

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin.

Hallintosäännön sivistyksen palvelualueetta koskevien erillissääntöjen 2 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan jäsenet ja varajäsenet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi.

Uuden jäsenen valinta

Kelpoisuusehdot lautakuntaan määräytyvät kuntalain (410/2015) 71 §:n (yleinen vaalikelpoisuus) ja 74 §:n (vaalikelpoisuus lautakuntaan) mukaan.

Kuntalain 71 §:

“Vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö:

- 1) jonka kotikunta kyseinen kunta on;
- 2) jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kuntavaaleissa sinä vuonna, jona valtuutetut valitaan tai vaali muuhun luottamustoimeen toimitetaan; ja
- 3) jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi.”

Kuntalain 74 § 1 mom.:

“Vaalikelpoinen lautakuntaan ja valiokuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
- 2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
- 3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.”

Uuden jäsenen valinnassa tulee huomioida tasa-arvolain (609/1986) 4 a §:n 1 momentti, jonka mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan

toimielimissä, lukuun ottamatta aluevaltuustoja ja kunnanvaltuustoja, tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan kokoonpano on ollut seuraava:

puheenjohtaja: Maria Mäkynen (sd.)

varajäsen: Katja Hotta (sd.)

I varapuheenjohtaja: Pertti Arvaja (kd.)

varajäsen: Katja Toepfer (kd.)

II varapuheenjohtaja: Sari Niinistö (kok.)

varajäsen: Lea Smolander (kok.)

jäsen: Roosa Rusanen (sd.)

varajäsen: Sara Etola (sd.)

jäsen: Antti Laaksonen (sd.)

varajäsen: Pekka Sillanmäki (sd.)

jäsen: Marko Lindqvist (kok.)

varajäsen: Henri Syyslahti (kok.)

jäsen: Tuomas Sorsa (ps.)

varajäsen: Juha Ilmoniemi (ps.)

jäsen: Saija Granlund (ps.)

varajäsen: Päivi Granlund (ps.)

jäsen: Matias Pusa (Pro Lahti)

varajäsen: Jarmo Heino (Pro Lahti)

jäsen: Miina Harmaala (kesk.)

varajäsen: Sara Ikävalko (RKP)

Lain mukaisen kiintiön on toteuduttava erikseen sekä varsinaisten että varajäsenten kohdalla. Sen sijaan laki ei vaadi, että varsinaisen jäsenen ja hänen henkilökohtaisen varajäsenensä olisi oltava samaa sukupuolta.

Myöskään puheenjohtajistoa vaatimus ei erikseen koske. Prosenttiosuutta laskettaessa perustana on puheenjohtajan varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten yhteismäärä.

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan jäsenten ja varajäsenten määrien ollessa kymmenen, on naisia/miehiä oltava vähintään neljä.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kv: ote Harmaala, valittu, hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta, luettelot

Liitteet

8 Eroilmoitus, Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta, Harmaala Miina

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 58

Äänestysaluejaon muuttaminen Lahden kaupungissa

2866/00.00.00.00/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Keskusvaalilautakunnan sihteeri Sini Sulka p. 044 482 6810

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä kaupunginhallituksen esityksen äänestysaluejaon muutoksista siten, että Lahdessa on 1.1.2025 alkaen liitteen mukaisesti 23 äänestysaluetta.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää, että ne henkilöt, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle, kuuluvat äänestysalue 001:n eli Keski-Lahden äänestysalueeseen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 13.05.2024

§ 188

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä kaupunginhallituksen esityksen äänestysaluejaon muutoksista siten, että Lahdessa on 1.1.2025 alkaen liitteen mukaisesti 23 äänestysaluetta.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää, että ne henkilöt, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle, kuuluvat äänestysalue 001:n eli Keski-Lahden äänestysalueeseen.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 29.04.2024

§ 171

Päätös

Kaupunginhallitus jätti asian pöydälle.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä kaupunginhallituksen esityksen äänestysaluejaon muutoksista siten, että Lahdessa on 1.1.2025 alkaen liitteen mukaisesti 23 äänestysaluetta.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää, että ne henkilöt, joita ei ole

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle, kuuluvat äänestysalue 001:n eli Keski-Lahden äänestysalueeseen.”

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä kaupunginhallitus päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Keskusvaalilautakunta, 18.04.2024

§ 26

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Keskusvaalilautakunnan sihteeri Sini Sulka

Päätösehdotus

Keskusvaalilautakunta esittää, että kaupunginhallitus tekee valtuustolle seuraavan esityksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä kaupunginhallituksen esityksen äänestysaluejaon muutoksista siten, että Lahdessa on 1.1.2025 alkaen liitteen mukaisesti 23 äänestysaluetta.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää, että ne henkilöt, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle, kuuluvat äänestysalue 001:n eli Keski-Lahden äänestysalueeseen.”

Perusteluosa

Vaalilain 8 §:n mukaan *Äänestysalueena* on kunta, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueista päättää valtuusto. Päätöstä tehtäessä on otettava huomioon seuraavan kalenterivuoden alusta voimaan tulevat kuntajaon muutokset. Valtuuston on myös määrättävä, mihin äänestysalueeseen kuuluvat ne henkilöt, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Päätös äänestysalueista tulee voimaan kalenterivuoden alussa, jos se on tehty ja siitä on ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle sen määräämällä tavalla viimeistään voimaantuloa edeltävän vuoden elokuussa.

Jos päätös kuntajaon muuttamisesta on tehty äänestysalueista tehdyn päätöksen jälkeen, valtuuston tai, jos muutoksesta on päättänyt ministeriö, kunnanhallituksen on viipymättä tarkistettava äänestysaluejako.

Äänestysalueista tehtyä päätöstä, josta on ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle, noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes valitusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Äänestysaluejakoa on muutettu Lahdessa viimeksi vuonna 2016, kun Lahden ja Nastolan yhdistymishallitus päätti (15.6.2015 § 60), että Lahden kaupungissa on 1.1.2016 alkaen voimassa 32 äänestysaluetta.

Äänestysaluejako suoritettiin tässä vaiheessa vain numeroimalla molemmissa kunnissa voimassa olleet äänestysalueet uudelleen (Lahti 24 + Nastola 8). Tämän jälkeen Nastonharjun äänestysalueet yhdistettiin yhdeksi äänestysalueeksi, jolloin äänestysalueiden määräksi tuli 31.

Vuoden 2024 presidentinvaaleissa Lahdessa oli yhteensä 99 920 äänioikeutettua. Äänioikeutettujen määrä ei nykyisellä äänestysaluejaolla jakaudu tasaisesti, sillä pienimmällä äänestysalueella (025 Pyhtäntaka)

äänioikeutettuja oli viime vaaleissa 506, kun esimerkiksi alueella 002 Keskusta äänioikeutettuja oli 5930. Suurimman alueen (001 Keski-Lahti) suurta äänioikeutettujen määrää selittää se, että alueeseen kuuluu ns. erityisryhmät (vailla vakinaista asuntoa olevat sekä hoito- ym. laitoksissa asuvat kuntalaiset sekä ns. poissaoleva väestö, eli ulkomailla vakinaisesti asuvat Suomen kansalaiset). Keski-Lahden äänestysalueella asuu vaalipäivänä vajaa 4000 äänioikeutettua. Äänestysalueilla asuvien äänioikeutettujen määrä vaihtelee siis käytännössä 506:n ja 5930:n välillä.

Äänestysalueita ehdotetaan yhdistettäväksi siten, että äänioikeutettujen määrät olisivat tasaisemmat koko kaupungissa. Minkään yksittäisen äänestysalueen äänestäjämäärät eivät nouse niin suuriksi, että yhdistämisestä aiheutuisi ruuhkia äänestyspaikoille. Tällä hetkellä pienemmillä äänestysalueilla tilanne on ollut pikemminkin päinvastainen, sillä useilla äänestyspaikoilla on ollut hyvin hiljaista vaalipäivän äänestysajan viimeisinä tunteina. Ennakköäänestys on äänestysmuotona kasvattanut suosiotaan vuodesta toiseen, joten yhä vähemmän äänestäjiä käyttää äänioikeuttaan vaalipäivänä myös Lahdessa (Lähde: Tilastokeskus).

Nastolan äänestysalueet tulevat yhdistämisten myötä maantieteellisesti laajoiksi. Alueiden koot eivät kuitenkaan tule vaikuttamaan paljoakaan äänestysmatkoihin, sillä nykyiset äänestyspaikat ovat hyvin lähekkäin toisiaan. Äänestyspaikat tulevat myös jatkossa pysymään samoina, sillä varteenotettavia muita äänestyspaikkoja yhdistettävillä alueilla ei juurikaan ole. Erstan (026) ja Villähteen (029) äänestyspaikkojen nykyinen etäisyys toisistaan on 3,6 kilometriä. Vastaavasti Kirkonkylän (027) ja Nastonharjun (031) äänestyspaikkojen etäisyys on 2,3 kilometriä ja Uusikylän (028) ja Rakokiven (030) äänestyspaikkojen etäisyys on 2,9 kilometriä.

Mukkulan (007) ja Kilpiäisen (008) äänestyspaikat ovat samassa rakennuksessa, joten niiden yhdistäminen ei aiheuta lainkaan äänestysmatkan pidentymistä. Muiden yhdistettäväksi ehdotettujen alueiden äänestyspaikat ovat enintään 2 kilometrin päässä toisistaan.

Kunnaksen (013) ja Pyhäntaan (025) äänestyspaikkojen välimatka on edellä mainittuja pidempi, mutta Pyhäntaan äänestyspaikkana toiminut Ahtialan koulun Kivijärven toimipiste lakkautetaan vuoden 2024 aikana. Tämän jälkeen alueella ei ole äänestyspaikaksi sopivaa tilaa. Pyhäntakaa ei ole sen pienestä äänioikeutettujen määrästä johtuen tarkoituksenmukaista pitää omana äänestysalueenaan.

Jokaisella äänestysalueella toimii vaalipäivänä vaalilautakunta, jossa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme. Alueiden yhdistäminen ei edellytä henkilöstöressurssien lisäämistä nykyisestään millekään muodostuvalle uudelle äänestysalueelle, sillä vaalilautakunnan koot pysyvät samoina. Sen sijaan äänestysalueiden määrän vähentämisellä voidaan vaikuttaa vaalien järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin osana talouden tasapainottamisen toimia. Saavutettavien säästöjen lisäksi äänestysalueiden yhdistämisellä saadaan tehostettua vaalien organisointia.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kv: ote keskusvaalilautakunta, rakennusvalvonta, kirjaamo@dvv.fi

Liitteet

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

- 9 Liite 1 Äänestysaluejaon muutosehdotus
- 10 Liite 2 äänestysaluejakomuutosehdotus kartta

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 59

Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1. - 31.3.2024

1190/02.00.01.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

Controller Minna Vilen p. 044 790 9329

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin 1.1.-31.3.2024 tiedokseen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 13.05.2024

§ 192

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin 1.1.-31.3.2024 tiedokseen.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin 1.1.-31.3.2024 tiedokseen.”

Perusteluosa

Konsernipalvelut on valmistellut talouden ja toiminnan seurantaraportin 1.1.–31.3.2024. Neljännesvuosittain raporttiin liitetään myös Lahti-konsernin välitilinpäätös ja tytäryhteisöjen osavuositarkastukset. Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedokseen ja lähettää sen edelleen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kv: -

Liitteet

11 Talouden ja toiminnan seurantaraportti tammi-maaliskuu 2024

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 60

Lahden keskustavision 2040

2166/10.02.01.01/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Hankepäällikkö Riitta Niskanen p. 050 559 4200

Kaupunginarkkitehti Johanna Palomäki p. 050 387 8715

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy Keskustavision 2040 -ehdotuksen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 13.05.2024

§ 190

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy Keskustavision 2040 -ehdotuksen.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 24.04.2024

§ 40

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunkikehitysjohtaja Alho Olli

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää hyväksyä Keskustavisio 2040 -ehdotuksen ja lähettää sen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi. Lisäksi kaupunkiympäristölautakunta esittää, että kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy Keskustavisio 2040 -ehdotuksen.”

Perusteluosa

Lahden keskusta on kaupungin ja maakunnan sydän ja luo pohjan koko alueen elinvoimalle, vetovoimalle ja houkuttelevuudelle. On myös tärkeää, että Lahti pysyy mukana muuttuvassa maailmassa ja pärjää kaupunkien välisessä kiristyvässä kilpailussa niin asukkaista, yrityksistä kuin investoinneistakin. Tämän vuoksi tarvitsemme rohkeaa, ennakkoluulotonta ja pitkälle tulevaisuuteen katsovaa keskustavisiota, joka koetaan yhteiseksi.

Keväällä 2023 käynnistyneessä Keskustavisio 2040 –työssä oli tavoitteena laatia yhdessä kaikkien kaupunkilaisten ja sidosryhmien kanssa kunnianhimoinen ja yhteisesti hyväksytty tavoitekuva Lahden keskustasta. Visiotyössä panostettiin erityisesti osallisuuteen ja vuorovaikutukseen, jotta lahtelaiset kokisivat vision omakseen. Vahvistukseksi tähän saatiin kilpailutuksen kautta Uusi kaupunki -kollektiivin laaja-alainen tiimi.

Visioprosessi ja osallisuus

Visioprosessi käynnistyi kesän 2023 alussa kaupunginhallituksen ja kaupunkiympäristölautakunnan yhteisellä Katse tulevaisuuteen – seminaarilla, jossa futuristi Elina Hiltunen ja kaupunkitutkija Timo Aro johdattelivat päättäjät suuntaamaan katseen kohti vuotta 2040. Timo Aro totesi, että Lahden keskustalla on erittäin hyvä potentiaali elinvoiman vahvistumiseen. Elina Hiltunen puolestaan muistutti, että tulevaisuutta ei voi kukaan ennustaa, siksi on otettava mielikuvitus avuksi. Tulevaisuus on yhtä kuin faktat + mielikuvitus.

Varsinainen osallistamisprosessi alkoi elokuussa avoimella Kick off – keskustelutilaisuudella, Samalla käynnistettiin yrittäjäkyselyt ja Vinkkaa visionääri -kampanja. Asukkaille ja sidosryhmille, kuten yrittäjille ja kiinteistönomistajille, järjestettiin erilliset työpajat. Asukkaat ja sidosryhmät pääsivät ideoimaan visiota kahdessa laajassa työpajasessiossa, ensin syyskuussa ja sitten marraskuussa. Lisäksi järjestettiin erilliset kyselyt keskustan nuorisotiloissa, lapsitubettajat haastattelivat lapsia sekä nettisivuilla oli mahdollisuus ideoida ja äänestää ideoita verkkokyselyn kautta.

Päättäjät ideoivat visiota lokakuussa valtuustoseminaarin työpajassa. Visioluonnosta ja sen ideoita käytiin läpi kaupunginhallituksen ja kaupunkiympäristölautakunnan iltakoulussa joulukuussa sekä valtuuston iltakoulussa maaliskuussa. Kaupungin päättäjät kutsuttiin myös kaikkiin asukas- ja sidosryhmätilaisuuksiin.

Keskustavision sisältö perustuu täysin vuorovaikutusprosessin kautta saatuihin ideoihin. Keskustavisiota on ideoitu yli kymmenessä tilaisuudessa. Osallistujia on ollut 50–100 henkilöä jokaisessa tilaisuudessa. Vuorovaikutteisen prosessin tuloksena onkin saatu 1000 ideaa. Jokaisen

tilaisuuden jälkeen ideoita on yhdistelty teemoiksi tai kehitettäväksi kokonaisuuksiksi. Nämä kokonaisuudet ovat taas toimineet seuraavan työpajan tai kyselyn pohjana. Valmistuvan vision kirjauksista on helppo tunnistaa lahtelaisten keskeisimmät toiveet keskustan kehittämiseksi. Visioprosessissa hyödynnettyä vuorovaikutuksen tapaa on tavoitteena jatkaa myös tulevissa keskustan kehittämisen työvaiheissa.

Keskustavisio 2040

Lahden keskustavisio 2040 kertoo kokonaisvaltaisesti mutta yleispiirteisesti, millaiseksi Lahden keskustan halutaan kehittyvän seuraavina vuosikymmeninä. Se luo näkymän Lahden keskustan tulevaisuuden kannalta keskeisiin tavoitteisiin, suuntauksiin ja teemoihin. Visio tarkentaa kaupungin strategiaa ja yleiskaavaa keskustan osalta ja luo kehykset tuleville yksityiskohtaisemmille toimenpiteille, hankkeille ja suunnitelmille.

Lahden Keskustavision 2040 visiotarinaksi muotoutui vuorovaikutuksen tuloksena seuraava:

- Keskustan syke lähtee ihmisistä itsestään: Lahden keskustaa haluaa tulla tekemään jokainen, jota tulevaisuus kiinnostaa. Vuonna 2040 Lahdella onkin kaupunkinsa oloinen ja arvoinen keskusta.
- Keskusta saa voimaa luonnosta, ja jakaa hyvinvointia ympärilleen.
- Se tarjoaa kaiken mitä arkeen tarvitsee vaivatta vartissa, ja houkuttaa jäämään vaikka tunneiksi.
- Keskusta elää yrityksistä ja palveluista, ja elävöittää katuja ja kortteleita.
- Keskusta innostaa jokaista liikkumaan, leikkimään, osallistumaan isoihin ja pieniin tapahtumiin, keksimään itse uutta.

- Vuonna 2040 Lahden keskusta on riittävän iso kaupungiksi, sopivan pieni ihmiselle. Ytimeltään lahtelainen.

Visiotarinassa on Lahden keskustavision kantavat neljä teemaa: Kestävä, Kompakti, Kutsuva ja Kekseliäs. Teemojen kautta voidaan löytää ratkaisuja ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseen (Kestävä), liiketoiminnan ja kulttuurin elinvoimaisuuden tukemiseen (Kutsuva), sujuvuuteen ja asumisen laatuun (Kompakti) sekä luovuuden ja jatkuvan uusiutumisen edistämiseen (Kekseliäs).

Jokaiselle teemalle on luotu oma tarinansa sekä määritelty neljä keskeisintä tavoitetta. Kaupungissa teemat luovat siten kehyksen jatkossa tehtäville yksityiskohtaisemmille suunnitelmille ja kaikille keskusta-alueeseen kohdentuville toimenpiteille. Toteuttamalla kaikkia neljää K:ta Lahden keskustaa voidaan kehittää tasapainoisesti, monipuolisesti ja jatkuvaa uusiutumista tukien.

Keskustavisiotyön keskeisenä tavoitteena on ollut löytää tunnusomaisesti lahtelaisia vahvuuksia ja tuoda ne osaksi keskustan kehittämistä.

Vahvuuksia löytyi useita ja tähän niistä on nostettu neljä kärkeä; 1) urheilu, 2) opiskelu, 3) kauppa, paikat ja tilat, 4) asuminen, kodit, asukkaat sekä 5) taide, muotoilu, arkkitehtuuri ja kulttuuri. Lisäksi työssä on tunnistettu nykytilanteen haasteita ja niiden ymmärtäminen realistisesti on ollut perustana tulevien tarpeiden ja toiveiden hahmottamisessa.

Haasteiksi tunnistettiin mm., että keskustaa ei koeta houkuttelevaksi asiointipaikaksi ja kauppatori koetaan liian tyhjäksi ja aukeaksi paikaksi. Keskustan koetaan jäävän erilleen Vesijärven rannasta ja monista muista keskustaa ympäröivistä toiminnoista. Tunne ympäristökaupungista ei välity keskustassa ja yhteydet keskustaa ympäröiville luontoalueille ovat katkonaisia. Haasteet sisältävät mahdollisuuden muutokseen.

Vision mukaan tulevaisuuden Lahden keskusta on entistä energisempi ja elämyksellisempi. Elinvoimaisen kaupunkielämän syntymistä tukevat uudet tai vahvistetut yhteydet, ns. linkit, jotka yhdistävät ympäröivät alueet nykyistä tiiviimmin ydinkeskustaan. Näitä elämyksellisiä, viihtyisiä ja kulkemaan houkuttelevia linkkejä ovat:

- yhteys Vesijärven rantaan keskustan kaupan alueilta ja kauppatorilta
- kulttuurireitti: kirjasto-teatteri – Malva – Kisapuisto – Vesijärven puisto/Lanu-puisto
- rantareitti: Sibeliustalo – Vesijärven ranta – Urheilukeskus – Sopenkorpi
- Matkakeskus – radanvarsi – Urheilukeskus
- Matkakeskus – Paavola – Sibeliustalo

Linkeissä tärkeintä on matka ja reittien houkuttelevuus jopa ilman määränpäättä. Nähtävää ja koettavaa voi siis suunnitella linkkien varsille. Päälinkkien välille luodaan mahdollisuuksia uusille, älykkäille kulkumuodoille, mahdollisesti ilmaradallekin. Linkit rakentavat verkottunutta ja monipuolisempaa keskustaa, jossa elämä sykkii kaikkialla. Ydinkeskustan houkuttelevuutta vahvistetaan myös tukemalla keskeisten katujen identiteettiä. Identiteetti voi syntyä vain kaupungin ja kadulla toimivien yritysten ja kiinteistöjen yhteistyöllä.

Kokonaisempi kaupunkikeskusta rakentuu myös kärkihankkeiden kautta. Kärkihankkeet tukevat pitkäjänteisen muutoksen toteutumista ja tuovat muutoksen näkyville koko keskustan alueelle. Kärkihankekohteita ovat kauppatori ja keskustahotelli, valopihakorttelit, Vesijärven ranta, Ranta-Kartano ja Paasikiven aukio, Urheilukeskus ja radanvarsi, Kisapuisto, Radiomäki ja Lanupuisto sekä näihin liittyvät linkit ja identiteettikadut.

Visio on perusta konkreettiselle suunnittelulle. Visio ei siis ole vielä "keskustasuunnitelma" eikä kaava. Visioon on kuitenkin sisällytetty esimerkkejä kärkihankkeista havainnollistamaan, mitä tavoitteiden toteuttaminen voisi tarkoittaa käytännössä. Visualisoinnit ja havainnekuvat ovat alustavia hahmotelmia siitä, miltä tulevaisuus voisi esimerkiksi näyttää.

Visiotyön jatko

Lahden keskusta muuttuu visiosta todeksi konkreettisten toimintaohjelmien kautta. Tällöin voimme myös huomioida visioprosessiin osallistuneilta saadut tuhat ideaa.

Keskustavisio 2040 –työ jatkuu monella tavalla. Neljä K:ta ovat keskustan kehittämistä ja suunnittelua linjaavia teemoja. Aina kun keskustaan suunnitellaan jotain, oli kyse sitten kaupungin tai yksityisten tahojen hankkeista, tulee ottaa huomioon kestävyys, kompaktius, kutsuvuus ja kekseliäisyys.

Kärkihankkeita ja linkkiyhteyksiä toteutetaan joustavasti vaiheittain ja toistensa kanssa limittäin. Kaikkia hankkeita ei tarvitse edistää yhtä aikaa, ja hankkeiden etenemiselle voivat asettaa reunaehdoja niin kaupungin resurssit kuin kulloinkin vallitseva markkinatilanne. Joustavuuteen perustuva visiokokonaisuus etenee kuitenkin jatkuvasti, eikä ole riippuvainen yksittäisten hankkeiden toteutumisen aikatauluista.

Keskustavisiossa on lisäksi esitetty toimintaohjelma- eli agendaehdotuksia jatkotyölle. Näitä ovat: elinvoimaisuuden, turvallisuuden, mahdollistamisen, lasten, yhteistilojen ja tulokkaiden agendat. Näiden kautta voidaan koota yksittäisiä toimenpiteitä ja ideoita kokonaisuuksiksi ja eri toimijoita saman tavoitteen taakse. Visio yhteensovitetään myös muiden kaupunkia ja keskustan kehittämistä ohjaavien ohjelmien kanssa

Lahden keskustavision 2040 on syntynyt vahvan vuorovaikutuksen kautta. Valitut teemat kärkihankkeita myöten ovat valikoituneet yhteistyössä laajan osallistujajoukon kanssa. Vuorovaikutuksen jatkuvuus on välttämätöntä myös seuraavissa vaiheissa, koska kaupunki ei pysty yksin toteuttamaan neljää K:ta, kärkihankkeita eikä agendoja. Yhteinen Lahti syntyy yhdessä tekemällä.

Lausunnot ja palautteet

Keskustavision 2040 –luonnos oli lausunnolla 25.3.–9.4.2024 välisen ajan ja lausujille järjestettiin vision esittelytilaisuus 27.3.2024 klo 8.30–9.30 Teamsissa.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille (x= saatu lausunto):

- Lahden Yrittäjät (x), Päijät-Hämeen yrittäjät (x), Lahti City ry (x)
- Kauppakamari, Nuorkauppakamari, Teollisuusliitto,
- Lahti Region, LADEC, Spatium, KOKO Lahti
- ELY-keskus (x), Päijät-Hämeen liitto (x), Kiinteistöliitto (x), Päijät-Hämeen hyvinvointialue
- Lahden museot (x), liikuntapalvelut,
- Vammais- ja vanhusneuvosto (x, x)
- Nuorisovaltuusto
- LUT-yliopisto, LAB-ammattikorkeakoulu, Salpaus, sekä LTYK, LUT-yliopiston ylioppilaskunta ja LAB-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta KOE
- Keski-Lahden asukasyhdistys (x)
- Kumppanuuspöydät (keskusta x, itäinen x)
- Ydinkeskustan kiinteistöt, jotka voivat jakaa tietoa eteenpäin (4 vastausta, 2 kpl kiinteistöiltä, 2 kpl yrittäjiltä)

Lisäksi vastaus saatiin myös Lahden Seudun Invalideilta.

Lausunnot pyydettiin kyselylomakkeella, jossa oli mahdollisuus myös vapaaseen sanaan. Lausuntoja ja vastauksia saatiin kuusitoista. ELY-keskus ja museo toimittivat erilliset lausunnot. Muut lausunnot saatiin kyselyvastauksina.

Kysymys 1: Mikä visiossa on tärkeintä / kiinnostavinta?

Lausunnoissa ja vastauksissa korostuu positiivisena prosessin vuorovaikutteisuus ja kuinka eri tahot on otettu huomioon. Erityisesti oltiin ilahuneita nuorten ja opiskelijoiden vahvasta osallisuudesta. Lisäksi vastauksissa pidettiin positiivisena, että visiossa näkyy luonnonläheisyys, esteettömyys ja turvallisuus. Kiinnostavina aiheina pidettiin mm. valopihojen kehittämistä ja elämyksellisyyttä. Tärkeänä nähtiin myös panostaminen mahdollistamisen kulttuuriin ja yhteistyöhön yritysten ja kiinteistöjen kanssa.

Kysymys 2: Onko visiossa jotain mitä olisi syytä korostaa nykyistä enemmän, eli jäikö jokin asia liian pienelle huomiolle?

Seuraavat teemat nousivat vastauksissa erityisesti esille:

- esteettömyys, saavutettavuus, ikääntyvien vielä korostuneempi huomiointi
- resurssit ja priorisointi
- keskusta työssäkäynnin paikkana
- ympärivuotisuus ja ympärivuorokautisuus, ilmastonmuutos torin suunnittelussa
- kestävyys myös energiatehokkuusratkaisuin
- kiinteistöjen tukeminen
- toivottiin selkeämpää kannanottoa liikkumiseen eri kulkumuotoihin, erityisesti kestävästä liikkumisesta ja kävelyn puolesta. Toisaalta taas

osassa vastauksia korostettiin yksityisautoilun ja
pysäköintipaikkojen merkitystä

- Paavolan alueen kehittäminen

Vastaus:

Monet esitetyistä toiveista ovat sisäänrakennettuna vision eri osiossa, esimerkiksi esteettömyys, energiatehokkuus, keskustan työpaikat, kiinteistöjen ja yrittäjien huomiointi. Vision esittämä linkkien kehittäminen koskee nimenomaan havainnoivaa "hitaampaa" kulkemista kohteiden välillä. Nämä kaikki ovat aiheita, jotka otetaan huomioon jatkosuunnittelussa. Paavolan alue kehittyy jo tällä hetkellä vahvasti, ja haasteeksi nähdään ennemmin keskustan länsiosan kiinnostavuuden ja yhteyksien kehittäminen. Siksi vision pääpaino on sillä suunnalla.

Toimenpiteet:

Keskustan vahvuuksiin kirjattiin käynnissä oleva Paavolan alueen kehittäminen sekä asumisen kaavavaranto. Lisäksi Linkki-esitykseen täydennettiin laajemmin Paavolan aluetta.

Kysymys 3: Kun keskustavisiosta lähdetään laatimaan varsinaisia toimenpidesuunnitelmia, mitä prosessissa tulisi mielestäsi ottaa huomioon?

- puistomaisuus, levähdyspaikat, piipahtamismahdollisuudet esteettömyys, ympärivuotisuus,
- asukasmäärän kasvattamisen tärkeys koko keskustan elinvoimalle ja yrityskentälle
- tavoitteiden yksinkertaistaminen ja mittarointi
- resurssien pitkäjänteinen suunnittelu, selkeä etenevä prosessi, päätöksissä pysyminen

- kaikkien osapuolten huomiointi

Vastaus:

Nämä toiveet huomioidaan jatkosuunnittelussa. Vision jatkuvuus ja päätösten loogisuus on ensiarvoisen tärkeää, jotta Lahden keskusta voi kehittyä houkuttelevana ja vetovoimaisena kohteena asua, vierailia, yrittää ja investoida.

Kysymys 4: Kommentit keskustavision kärkihankkeisiin

Keskustahotelli nähtiin useissa lausunnoissa tarpeellisena. Kolmessa lausunnossa ehdotettiin sille alatorin sijaan jotain muuta sijaintia. Yksittäisiä huomioita sai valopihakortteleiden kehittäminen. Niiden valjastaminen talvikäyttöön nähtiin hyvänä ideana, toisaalta epäiltiin niiden soveltumista avoimeksi tilaksi. Kärkitoimenpiteenä nähtiin myös asukasmäärän kasvattamista ja esimerkiksi Paavolan alueen kehittämistä. Kärkihankkeisiin toivottiin tilaa ja mahdollisuuksia myös pk-yrityksille.

Vastaus:

Visio perustuu visiotyöpajoissa saatuihin ideoihin eikä visiota voi pitää suunnittelupäätöksenä. Niin keskustahotellin kuin valopihojen toteutettavuus ja ratkaisut tutkitaan seuraavassa vaiheessa.

Paavolan alue kehittyy jo nyt, ja keskustassa on kaavallisesti mahdollistettu asukasmäärän kasvu useilla tuhansilla asukkailla, joten visiossa ei nähty tarpeelliseksi nostaa tätä aihetta kärkihankkeeksi.

Toimenpiteet:

Visioon lisättiin toteamus, että kärkihankkeiden rinnalla kehitetään jo suunniteltuja alueita kuten esim. Paavolaa. Kärkihankkeet ohjaavat kehitystä sinne, missä sitä erityisesti kaivataan

Kysymys 5: Kommentit keskustavision reitteihin ja linkkeihin

Lausunnoissa otettiin kantaa reittien tarkempaan sijaintiin esim. katuverkolla tai niiden laatutasoon kuten esteettömyyteen. Linkkien kohdesuuntana nähtiin enemmän Vesijärven satama kuin keskusta ja toivottiin korostettavan ydinkeskustan sisäisiä reittejä sekä reittejä keskustaan. Tärkeimmäksi kehitettäväksi yhteydeksi nimettiin mm. matkakeskus – tori, josta yhteys Paavolan uudistuvaan market- ja asuntoalueeseen ja siitä Niemen kampusalueelle ja toisaalta torilta Ranta-Kartanon ja rannan suuntaan. Lausunnoilla pohdittiin myös, miten julkinen liikenne saataisiin järjestettyä linkkien mukaisesti ja niitä yhdistäen. Keskeisten linkkien opastaminen ja hahmottaminen matkailijoille on myös tärkeää.

Vastaus:

Linkit merkitsevät yhteystarvetta, ei vielä konkreettista kehitettävää katu-yhteyttä. Saadut ehdotukset on mahdollista huomioida seuraavassa vaiheessa, kun linkkien tarkempi sijainti ja sisältö suunnitellaan jatkotyössä. Samassa yhteydessä tutkitaan myös uudenlaiset kulkumuotomahdollisuudet.

Kysymys 6: Kommentit keskustavision identiteettikatuihin

Lausunnoissa esitettiin täydennysehdotuksia identiteettikatuihin mm. Rauhankatu ja Vesijärvenkatu sekä Paavolan alueen kadut. Rautatiekatua on totuttu kutsumaan "taideakselina" tai taide- ja putiikkikatuna ja muutama lausuja pohti tarvetta, onko tarvetta muuttaa sitä muotoilun kaduksi. Lisäksi ehdotettiin runsaasti ideoita identiteettikatujen sisällöksi ja erityisesti esteettömyys, turvallisuus ja saavutettavuus tulee huomioida niiden suunnittelussa. Identiteettikatujen vahvistamisessa painotettiin erityisesti vuoropuhelua kaduilla jo toimivien yritysten kanssa. Myös

yrityksiltä itseltään nousevat kehittämis- ja kokeiluehdotukset pitäisi saada notkeasti toteutukseen. Korttelivöhykkeet ovat myös tärkeitä, erityisesti Aleksanterinkadun ja Hämeenkadun välisellä alueella ja toivottiinkin kaupungin ja kiinteistönomistajien yhteisen keskustakorttelityöryhmän perustamista.

Vastaus:

Identiteettikatujen ehdotus on vasta alustava, eikä niiden määrää ole lyöty lukkoon. Jatkotyössä tarkennetaan ensin yrittäjien, kiinteistöjen ja asukkaiden yhteisessä suunnitteluprosessissa kehitettävät kadut ja alueet. Yrityksiltä tulevat ehdotukset ovat tervetulleita ja kaupunki on valmis edistämään niitä resurssien puitteissa. Ehdotus korttelityöryhmien perustamisesta on myös kannatettava.

Toimenpiteet:

Rautatienkatu korjattiin visioon taiteen ja muotoilun kaduksi.

Kysymys 7: Vapaa sana

Ohessa muutamia otteita saaduista vastauksista:

- Vammaisneuvosto haluaa toimia asiantuntijana ja yhteistyökumppanina suunnitteluvaiheessa.
- Keskustan kehityksen suhteen ollaan kriittisellä polulla.
- Mitä kaupunki voisi tehdä, jotta kynnyksien käyttöön madaltuisi
- Keskustan elinkeinotoimijat ja keskustaan investoijat avainasemassa
- Panostusta lisää valaistukseen ja siisteyteen.
- Uskaltaisimme olla aidosti erilaisia ja rakentaa jotain autenttista ja aidosti lahtelaista kaupunkikeskustaa, joka erottuisi muista

kaupunkikeskustoista ja jota myös paikallisten lisäksi matkailijat haluaisivat tulla kokemaan ja näkemään

- Tästä työstä on hyvä lähteä sitä kaikkea rakentamaan. Hyvä alku.
- Budjetoinnissa ja toteutuksessa olisi hyvä ottaa huomioon, miten kaupunki voisi tukea yrittäjiä ja taloyhtiöitä sekä miten päästään hyvään yhteistyöhön eri tahojen kanssa.
- Lahti on mahtava kaupunki, minkä asukkaat on ensin saatava rakastamaan omaa kaupunkiaan. Hyvät perusasiat kuntoon ensin.
- Keskusta elävöityy parhaiten yrityselämän kautta, se luo pohjan uusille asukkaille ja turisteille.
- Keskustavisio 2040 on ollut loistava mahdollisuus. Mukaan ovat päässeet myös itse kaupunkilaiset. Nuorten mukana olo on mielenkiintoinen ja osallistuminen on tuonut lisää uskottavuutta ja lisäarvoa koko hankkeen onnistumiselle tulevaisuudessa.
- Mielenkiintoinen ja rohkea, mutta kuitenkin realistinen tulevaisuussuunnitelma.

Palaute oli pääosin myönteistä. Prosessi on nähty onnistuneena ja riittävän vuorovaikutteisena. Lausuntoihin on kirjattu myös runsaasti toiveita ja ideoita. Nämä otetaan huomioon seuraavissa vaiheissa ja toimenpideohjelmia laadittaessa.

ELY-keskuksen lausunnossa todetaan vision teemat sekä niiden alle kirjatut alateemat hyvinä ja kannatettavina. Visiotyössä on hyvin tunnistettu Lahden paikallisia ominaispiirteitä, joka tulevat esiin kärkihankkeiden kuvauksissa. ELY-keskus näkee visiotyön laajan ja avoimen vuorovaikutuksen esimerkillisenä. ELY-keskus seuraa mielenkiinnolla työn etenemistä ja ottaa kantaa toimenpiteiden toteutettavuuteen ja realismiin roolinsa mukaisesti jatkosuunnittelun edetessä.

Museon lausunnossa tuodaan esille Lahden keskustan kulttuurihistoria ja arkkitehtuuri ja niiden vaaliminen. Lausunnossa todetaan, että Lahden keskustan monipuolinen, kerroksellinen ja arvokas nykyinen rakennuskanta ja sen hyödyntäminen jää visiossa vähälle huomiolle. Lahdessa on hyvin laadukasta ja monipuolista arkkitehtuuria. Visiossa kestävä -teemaan nostettujen energiatehokkaan uudisrakentamisen ja kiertotalouden ei pitäisi olla ensisijaisia keinoja kaupungin keskustavisiossa rakennetun ympäristön osalta. Rakennusten säilyttäminen on rakennusperinnön vaalimisen ohella siis myös ilmastoteko, tämä tekisi Lahdesta aidosti edelläkävijän.

Museo näkee torin kehittämisen tärkeänä kaupungin keskustan elävyyden kannalta, mutta tulee muistaa, että tori on osa arvokasta, valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Alatori puistoineen kuuluu myös olennaisena osana valtakunnallisesti merkittävään ympäristöön. Suunniteltu hotellihanke muuttaisi alueen luonteen peruuttamattomasti.

Torin havainnekuviissa esitetty istutusten lisääminen torille "vahvistamaan" Mariankadun seremonia-akselia ei museon mielestä sovi arvokkaan ympäristön luonteeseen. Harjulta harjulle kulkeva katu, matalimmassa kohdassa kauppatori on ainutlaatuinen. Kauppatorin luonnetta ja ilmettä voi kohottaa, mutta sen ominaispiirteiden ehdoilla. Mikäli akselin vahvistaminen toriympäristössä koetaan tarpeelliseksi, voi toisenlaisia ratkaisuja tarkastella toimenpiteitä suunniteltaessa.

Visio on tunnistanut viisi katuja, joiden identiteettiä vahvistetaan. Näiden lisäksi Vesijärvenkatu on Aleksanterinkadun ohella Lahden pääkatu, jonka kehittäminen on tärkeää keskustan tulevaisuuden kannalta.

Visiossa tulee todeta pyrkimys laadukkaaseen ja aikaa kestävään taiteeseen Lahden julkisen taiteen periaateohjelman linjausten mukaisesti. Museo

näkee myös, että Rautatienkadun Taideakselin muuttaminen muotoilun kaduksi ei ole siten suositeltavaa aiemman brändäyksen vuoksi.

Erityisesti kaupungin vetovoimaiset kulttuurikohteet jäävät visiossa vähälle huomiolle. Kaupungissa on valtakunnallisesti merkittäviä museokohteita, teatteri ja orkesteri, jotka olisi hyvä huomioida myös tulevaisuuden keskustavisiossa.

Museon asiantuntemus on käytettävissä toimenpidesuunnitelmien laatimisessa.

Vastaus:

Visiossa on tunnistettu arkkitehtuuri yhtenä Lahden vahvuutena. Lahdessa on kuitenkin tuore arkkitehtuuripoliittinen ohjelma, joka ottaa keskustavisiota tarkemmin kantaa arkkitehtuuriin, rakennettuun ympäristöön ja etenkin rakennetun ympäristön arvoihin. Apolissa todetaan, että kaikessa keskustan rakentamisessa otetaan huomioon kulttuuriarvot. Lahdessa on tunnistettu huomattava määrä vaalittavia rakennuksia ja aluekokonaisuuksia, joiden arvot ohjaavat keskustan tulevia suunnitelmia ja kaavoitusta.

Kaikessa keskustan rakentamisessa on lähtökohtana olemassa olevan ympäristön ominaispiirteiden ja arvojen vaaliminen perustuen selvityksiin rakennetun ympäristön paikallisista, maakunnallisista ja valtakunnallisista arvoista. Vuoropuhelu keskustahankkeista museon asiantuntijoiden kanssa on tiivistä ja siihen on toimivat rakenteet. Tästä syystä keskustavisiossa on painotettu muita näkökulmia.

Keskustavisio 2040 perustuu työpajoissa saatuihin ideoihin eikä se ole vielä suunnitelma. Kaikki esitetyt kehittämiskohteet vaativat

suunnitteluprosessinsa, jossa tutkitaan vaihtoehdot, arvioidaan hankkeiden vaikutukset ja toteutettavuus laajassa vuorovaikutusprosessissa.

Tavoitteena on kasvattaa Lahden majoituskapasiteettia ja Alatori on yksi asemakaavoituksen kautta tutkittava vaihtoehto.

Toimenpiteet:

Lisätään kulttuuriympäristö ja -perintö Lahden vahvuuksiin. Lisäksi visiossa on korostettu, että kiertotalousteemaan kuuluu olennaisesti purkamisen välttäminen ja olevan rakennuskannan hyödyntäminen entistä tehokkaammin.

Identiteettikatujen merkitystä ja tavoitetta avataan tarkemmin. Mikä tahansa katu voi olla kehittämisen kohteena. Rautatienkatu on korjattu visioon taiteen ja muotoilun katuna.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kv: ote pöytäkirjasta ja liite Kooste Lahden keskustavision lausunnoista lausunnon antajille sähköpostitse:

██████████ (Lahden seudun invalidit ry)

██████████ (Asunto Oy Vesijärvenkatu 34)

██████████ (Lahden kaupungin vanhusneuvosto)

██████████ (Lahden kaupungin vammaisneuvosto)

██████████ (Gigadry Oy (Aleksanterinkatu 17)

██████████ (Lahden Yrittäjät)

██████████ (lahtelainen veronmaksaja)

██████████ (Lahti City ry)

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

██████████ (bm Kauneuspalvelut Ay)
██████████████████████ (Kiinteistöliitto Päijät-Häme ry)
██████████████████████ (Päijät-Hämeen Yrittäjät)
██████████████████████ (Päijät-Hämeen liitto)
██████████ (Keski-Lahden asukasyhdistys ry.)
██████████ (Keskusta-alueen kumppanuuspöytä)
kirjaamo.hame@ely-keskus.fi (ELY-keskus)
██████████ (Lahden Museot)
██████████ (Itäinen kumppanuuspöytä)

Liitteet

- 12 Lahden keskustavisio 2040
- 13 Lahden keskustavisio 2040, Yrittäjäkyselyn tulokset
- 14 Lahden keskustavisio 2040, Vinkkaa visionääri-kampanja
- 15 Lahden keskustavisio 2040, Sidosryhmätyöpajan tulokset
- 16 Lahden keskustavisio 2040, Verkkovuorovaikutuksen tulokset
- 17 Lahden keskustavisio 2040, UrbanistAI
- 18 Lahden keskustavisio 2040, Valtuustoseminaari 20.10.2023
- 19 Lahden keskustavisio 2040, Vision tavoitteet, iltakoulu 14.12.2023
- 20 Lahden keskustavisio 2040, Iltakoulun toimenpideideat 14.12.2023
- 21 Kooste Lahden keskustavision lausunnoista

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 61

Asemakaavan muutosehdotus A-2840, Kukkastie kaduksi, Nastola

1433/10.02.01.00/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Suunnitteluinsinööri Riina Puusaari p. 044 790 9508

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavan muutosehdotuksen A-2840, jolla muodostuu Lahden kaupungin Nastolan (35.) kaupunginosan Kukkastien katualuetta.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 13.05.2024

§ 196

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavan muutosehdotuksen A-2840,

jolla muodostuu Lahden kaupungin Nastolan (35.) kaupunginosan Kukkastien katualuetta.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Asemakaavan muutosehdotus on ollut maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyssä järjestyksessä julkisesti nähtävillä 4.4.-6.5.2024. Ehdotuksesta jätettiin yksi lausunto. Lausunto on kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä.

Kaavaehdotuksesta saatu lausunto

ELY-keskuksen lausunnossa todetaan, että ELY-keskus esitti luonnosvaiheessa kaava-alueen rajauksen tarkistamista kiinteistöjen 3:112 ja 3:419 osalta. Kaavoittajan laatimassa vastineessa on perusteltu riittävällä tavalla esitettyä rajausta eikä ELY-keskuksella ole huomauttamista kaavaehdotukseen.

Vastine lausuntoon

Ei vastattavaa.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 20.03.2024

§ 31

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Suunnittelujohtaja Helminen Juha

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää asettaa asemakaavan muutosehdotuksen A-2840 julkisesti nähtäville.

Mikäli mahdolliset muistutukset eivät anna muuhun aihetta, lautakunta esittää, että kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavan muutosehdotuksen A-2840, jolla muodostuu Lahden kaupungin Nastolan (35.) kaupunginosan Kukkastien katualuetta.”

Perusteluosa

Lahden kaupungin Nastolan (35.) kaupunginosan Kukkastien tiealuetta koskeva asemakaavan muutosehdotus A-2840 Kukkastie kaduksi.

Asemakaavan muutos laaditaan kaupungin aloitteesta.

Asemakaavan tavoitteena on muuttaa Kukkastien nykyiset tiealueet katualueeksi. Asemakaavan muutoksen myötä Kukkastien omistus ja ylläpito voidaan siirtää valtiolta kaupungille.

Kaavatyöllä ei ole kytköstä Lahden kaupunkistrategiaan (KV 14.3.2022 § 35).

Asemakaavan muutoksella alueelle muodostuu katualuetta Kukkastielle välille Kouvolantie-Ristolantie ja Toivonkuja-Pajulahdentie. Ristolantien ja Toivonkujan välinen osuus on jo aiemmin kaavoitettu kaduksi.

Vaikutusten arviointi

Kaavamuutoksella ei ole merkittäviä vaikutuksia. Tarkempi vaikutusten arviointi on selostettu kaavaselostuksen kohdassa 5.4.

Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa

Kaavan vireille tulosta on ilmoitettu 4.3.2021 julkaistussa kaavoituskatsauksessa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu 14.2.2024 ja luonnosvaiheen kuuleminen on pidetty 22.2.–7.3.2024.

Luonnosvaiheen kuulemisen aikana saatiin 4 kpl lausuntoja.

Luonnosvaiheen kuulemisen aikana ei saatu mielipiteitä.

Kaavaehdotukseen ei ole tehty lausuntojen perusteella muutoksia.

Luonnosvaiheen lausunnot ja mielipiteet ovat kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle, asemakaavat

Toimenpiteet

Kv: sähköinen tiedoksianto Hämeen ELY –keskukselle.

Lainvoimaisuuskysely Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta.

Lainvoimaiseksi tulon jälkeen: kuulutus,
sähköisesti:

kuulutus Hämeen ELY -keskus,

kuulutus + kartta Hämeen Maanmittauslaitos,

kuulutus + kartta Päijät-Hämeen liitto,

kuulutus kaupunkiympäristön palvelualueen kaupunkisuunnittelu

Liitteet

22 A-2840 Kaavaehdotuskartta

23 A-2840 Kaavaselostus ja seurantalomake KV

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

- 24 A-2840 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
- 25 A-2840 Luonnosvaiheen lausunnot
- 26 A-2840 Ehdotusvaiheen lausunto KV

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 62

Uuden talouden tasapaino-ohjelman ohjausryhmän raportti näkemyksestään kaupungin talouden tasapainottamiseksi

1789/02.00.00.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Hallintojohtaja Anu Valtavaara p. 044 7161 416

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen ohjausryhmän raportin näkemyksestään talouden tasapainottamiseksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 13.05.2024

§ 194

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedokseen ohjausryhmän raportin näkemyksestään talouden tasapainottamiseksi.

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen ohjausryhmän raportin näkemyksestään talouden tasapainottamiseksi.”

Perusteluosa

Kaupunginhallitus päätti 15.4.2024 § 150 käynnistää uuden talouden tasapaino-ohjelman valmistelun. Kaupunginhallitus päätti samalla perustaa parlamentaarisen ohjausryhmän, johon se nimesi jäsenet ja varajäsenet.

Kaupunginhallituksen päätöksen mukaan ohjausryhmän tehtävänä on tukea virkavalmistelua ja antaa poliittista ohjausta talouden tasapaino-ohjelman laatimiseksi. Ohjausryhmä raportoi kaupunginhallitukselle näkemyksensä talouden tasapainottamiseksi. Työn pohjalta kaupunginhallitukselle tuodaan esitys uudeksi talouden tasapaino-ohjelmaksi. Kaupunginhallitus tekee ohjelmasta ehdotuksen ja kaupunginvaltuusto päättää siitä. Tämän jälkeen kaupunginhallitus, jaostot ja lautakunnat päättävät alaistensa yksiköiden tavoitteiden mukaisista tarkemmista toimenpiteistä. Ohjausryhmän toimikausi päättyy, kun kaupunginvaltuusto on päättänyt talouden tasapaino-ohjelmasta ja toimielimet toimenpiteistä. Toimikausi päättyy viimeistään kaupunginhallituksen toimikauden päättyessä.

Ohjausryhmä on kokoontunut kokouksiin 18.4., 22.4., 24.4., 26.4. ja 29.4.2024. Ohjausryhmä on perehtynyt voimassa olevaan parlamentaarisen työryhmän valmistelemaan Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmaan 2024–2027 (hyväksytty KH 6.11.2023 § 376) sekä virkavalmistelutyöryhmän tuottamiin ajantasaisin tietoihin talouden tilannekuvasta, rakenteellisesta alijäämästä sekä tulojen kasvattamisen ja menojen leikkausten mahdollisuuksista.

Ohjausryhmä on kokouksessaan 29.4.2024 päättänyt alla olevaan näkemykseen talouden tasapainottamiseksi. Ohjausryhmän kanta on

esitelty kaupunginhallitukselle kaupunginhallituksen iltakoulussa 2.5.2024.

OHJAUSRYHMÄN NÄKEMYS TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI

Ohjausryhmä on katsonut talouden sopeuttamistarpeen olevan 50 milj. euroa. Sopeuttamistarpeen lähtökohtana on ollut Lahden kaupungin rakenteellinen alijäämä 65 milj. euroa. Sopeuttamistarpeen arvioinnissa on huomioitu 15.4.2024 vastaanotettu ennakkotieto Lahden kaupungin tekemän, valtiovarainministeriön (VM) valtionosuuspäätöstä vuodelle 2024 koskevan oikaisuvaatimuksen myönteisestä käsittelystä. Kaupungin oikaisuvaatimus koski kesän 2023 siirtolaskelmien vaikutusta, joka arvion mukaan oli 10,9 milj. euroa, mutta ratkaisun euromäärä ei ollut vielä tiedossa. Lisäksi on huomioitu VM:n 16.4.2024 tekemä kehysriihiratkaisu, jonka arvioitiin lisäävän Lahden kaupungin valtionosuuksia noin 6 milj. euroa. Ohjausryhmän asettama 50 milj. euron sopeutustavoite ei sisällä suhdannevaihteluista aiheutuvaa alijäämää eikä TE-palvelu-uudistuksesta mahdollisesti tulevaa uutta tasapainottamisen tarvetta.

TALOUDEN TASAPAINO-OHJELMA 2024-2027

Toimintatulot 1,0 milj. euroa

Kaupunkiympäristön palvelualueen toimintatuloarviolle asetetaan pysyväksi kasvutavoitteeksi 1 milj. euroa. Tavoitteen toteutuminen edellyttää päätöksiä tonttien hintojen, pysäköintimaksujen, kaupunkisuunnittelun taksojen, yleisten alueiden taksojen, venepaikkamaksujen, joukkoliikenteen lippuhintojen sekä muiden mahdollisten lupa- ja valvontamaksujen hintojen korotuksista. Hulevesimaksun käyttöönoton mahdollisuutta selvitetään.

Toimintamenot 18,1 milj. euroa

Toimintamenojen pysyväle alentamiselle asetetaan 18,1 milj. euron tavoite, josta 13,1 milj. euron tavoite asetetaan palvelualueille.

- Konsernihallinnon toimintamenojen leikkauksiin kohdennetaan 4,0 milj. euron tavoite.
- Sivistyksen palvelualueen leikkauksiin kohdennetaan 6,1 milj. euron tavoite.
- Kaupunkiympäristön palvelualueen leikkauksiin kohdennetaan 3,0 milj. euron tavoite.

Työttömyydestä aiheutuvien menojen vähentämisen tavoitteena on 5 milj. euroa.

Verotulot, elinvoiman lisäys 5,0 milj. euroa

Strategian elinvoimatoimenpiteille asetetaan tavoite niin, että verotulojen kasvu yli toimintaympäristöstä tulevan kasvun lisäksi on 5 milj. euroa. Tavoitteen toteutuminen edellyttää elinkeinoelämän sijoittumispäätöksiä Lahteen.

Rahoitustulot ja -menot 15 milj. euroa

Rahoitustulojen ja -menojen nettokasvulle asetetaan 15 milj. euron kasvutavoite vuoteen 2027 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää rahoitusmenojen alentamista (lainakannan pienentäminen jo vuonna 2024 ja korkokulujen väheneminen), konsernista saatavien osinkotuottojen kasvua ja muiden rahoitustulojen kasvua (esim. tilikorot). Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös investointien rahoitusratkaisujen tarkastelua. Tavoitteeksi asetetaan lisäksi vuosittainen omaisuuden myyntivoittojen toteutuminen. Myös konsernirakenteen tarkastelua tulee edelleen jatkaa.

Verotulot 10,9 milj. euroa

Kunnallisverotuloille asetetaan 10,9 milj. euron tavoite niin, että kunnallisveroa korotetaan 0,5 %-yksikköä vuonna 2027. Tavoitteen toteutuminen edellyttää kaupunginvaltuustolta veronkorotuspäätöstä marraskuussa 2026. Kunnallisveron korotuksen yksikkömäärään vaikuttaa kunnallisveroprosentin tuottoarvio, joka tulee tarkastella ennen veroprosenttipäätöksen valmistelua. Mikäli rahoitustulojen kasvu ylittää tavoitteen, niin verokorotuksen taso tarkastellaan vuoden 2026 aikana.

Talouden tasapaino-ohjelma 2024–2027

Tuloslaskelma, 1 000 €	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	YHTEENSÄ
Toimintatulot	0,0	500,0	500,0	0,0	1 000,0
Kaupunkiympäristön palvelualue		500,0	500,0		1 000,0
Toimintamenot	-1 157,5	-2 057,5	-7 000,0	-7 885,0	-18 100,0
Konsernihallinnon palvelualue	-800,0	-800,0	-1 200,0	-1 200,0	-4 000,0
Sivistyksen palvelualue	-257,5	-827,5	-2 500,0	-2 515,0	-6 100,0
Kaupunkiympäristön palvelualue	-100,0	-430,0	-1 300,0	-1 170,0	-3 000,0
Työttömyydestä aiheutuvat menot			-2 000,0	-3 000,0	-5 000,0
Verotulot, elinvoiman lisäys			3 000,0	2 000,0	5 000,0
Rahoitustulot ja -menot		10 300,0	1 260,0	3 440,0	15 000,0
Verotulot			0,0	10 900,0	10 900,0
Tilikauden tulos	1 157,5	12 857,5	11 760,0	24 225,0	50 000,0

Luvut on esitetty muutoksena edelliseen vuoteen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kv: ote talouspalvelut, palvelualueet ja taseyksiköt

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 63

Lahden kaupungin uusi toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelma 2024-2027

1789/02.00.00.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Talousjohtaja Tiina Mörsky, p. 050 383 6502

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmaksi valtuutettu Pasi Karjalaisen muutosehdotuksen mukaisen vaihtoehdon ja kaupunginvaltuusto päätti korvata tällä ohjelmalla vuoden 2024 talousarvion yhteydessä 27.11.2023 § 122 päätetyn toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman.

Samalla kaupunginvaltuusto päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmaksi perusteluosassa esitetyn ja kaupunginvaltuusto päättää korvata tällä ohjelmalla vuoden 2024 talousarvion yhteydessä 27.11.2023 § 122 päätetyn toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Käsittely

Pykälään oli jaettu seuraava muutosmoniste

”Kaupunginhallitus päätti tämänpäiväisessä kokouksessaan 20.5.2024 § 211 muuttaa 13.5.2024 § 195 esittämäänsä Lahden kaupungin uutta toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmaa 2024–2027 perusteluosassa esitetyn mukaisesti.

Perusteluosa:

Kaupunginhallitus päätti esittää 13.5.2024 § 195 Lahden kaupungin uutta toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmaa 2024–2027. Kaupunginhallituksen esityksen jälkeen on tullut tarve päivittää ohjelmaesitystä ja kaupunginhallitus muuttaa tasapaino-ohjelmaesitystään perusteluosassa esitettyjen kohtien osalta.

13.5.2023 § 195 esitettyyn ohjelmaan esitetään kohtuullistamista sivistyksen palvelualueen menojen leikkauksiin vähentämällä euromääräistä tavoitetta 0,7 milj. euroa vuodelta 2026. Lisäksi veronkorotusesityksen verovaikutusta pyritään jakamaan useammalle vuodelle, jotta voidaan tarkastella valtion tekemien päätösten vaikutuksia lahtelaisten arkeen. Veronkorotusesitystä muutetaan niin, että vuodelle 2025 asetetaan tavoitteeksi 0,7 milj. euron kasvutavoite kiinteistöveroä korottamalla.

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman tekstistä muutetaan seuraavat kappaleet ja euromääräinen taulukko:

’Ohjausryhmän näkemyksestä poiketen esitetään pienempää kaupungin palveluihin kohdentuvaa ~~11,05~~ 10,35 milj. euron menojen leikkausta. Tästä esitetään kohdennettavaksi 3,12 milj. euroa konsernihallinnon palvelualueelle, ~~5,73~~ 5,03 milj. euroa sivistyksen palvelualueelle ja 2,20 milj. euroa kaupunkiympäristön palvelualueelle.’

'Ohjausryhmän näkemyksestä poiketen esitetään pienempää veronkorotusta. **Vuodelle 2025 asetetaan 0,7 milj. euron lisäystavoite, joka edellyttää kiinteistöveron korotusta.** Esitys vuodelle ~~2026~~ 2027 on 8,72 milj. euron verotulojen lisäys, joka voidaan saavuttaa joko kunnallisveron tai kiinteistöverojen korotuksella tai molemmilla.'

Tuloslaskelma, 1 000 €	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	YHTEENSÄ
Toimintatulot	0,0	500,0	500,0	0,0	1 000,0
Kaupunkiympäristön palvelualue		500,0	500,0		1 000,0
Toimintamenot	-1 157,5	-1 997,5	-6 350,0	-5 844,0	-15 349,0
Konsernihallinnon palvelualue	-800,0	-740,0	-490,0	-1 086,0	-3 116,0
Sivistyksen palvelualue	-257,5	-827,5	-2 820,0	-1 128,0	-5 033,0
Kaupunkiympäristön palvelualue	-100,0	-430,0	-1 040,0	-630,0	-2 200,0
Työttömyydestä aiheutuvat menot			-2 000,0	-3 000,0	-5 000,0
Verotulot, elinvoiman lisäys		1 000,0	2 000,0	2 000,0	5 000,0
Rahoitustulot ja -menot	3 000,0	10 420,0	4 361,0	6 450,0	24 231,0
Veronkorotus		700,0	8 720,0	8 720,0	9 420,0
Tilikauden tulos	4 157,5	14 617,5	13 211,0	23 014,0	55 000,0

Luvut on esitetty muutoksena edelliseen vuoteen.

'Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmaksi esitetään toimintatulojen tuloarvion kasvutavoitteeksi 1,0 milj. euroa, toimintamenojen vähennystavoitteeksi ~~16,05~~ 15,35 milj. euroa, rahoitustulojen- ja menojen nettokasvutavoitteeksi 24,23 milj. euroa ja verotulojen kasvutavoitteeksi ~~13,72~~ 14,42 milj. euroa yllä esitetyn taulukon mukaisesti.'

Lisäksi kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto päättää Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmaksi perusteluosassa esitetyn ja kaupunginvaltuusto

päätää korvata tällä ohjelmalla vuoden 2024 talousarvion yhteydessä 27.11.2023 § 122 päätetyn toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.”

Valtuuston puheenjohtaja totesi asian käsittelyn aluksi, että valtuustolle on tuotu tiedoksi kuntalaisaloite ja kaksi kirjelmää liittyen Lahti Energian myyntiin. Asiakirjat ovat olleet luettavissa valtuuston kokousjärjestelmässä. Pöytäkirjaan merkittiin seuraavat asiakirjat:

- kuntalaisaloite: LAHTI ENERGIA Oy:tä ei saa myydä!

(9373 allekirjoittajaa 5.4.2024)

- kirjelmä: Päätökset Lahti Energiasta, liiketoiminnallisia vai poliittisia?

(Nastolan Energiasäätiö sr 4.4.2024)

- kirjelmä: Esitys Lahti Energian myynnin selvitystyön lopettamisesta

(7 allekirjoittajaa 12.5.2024).

Valtuutettu Pasi Karjalainen teki muutosehdotuksen, jossa hän esitti kaupunginvaltuuston kokousasiassa § 62 esiteltyä ohjausryhmän näkemystä talouden tasapainottamiseksi muutosesityksenä kaupunginhallituksen esitykseen:

” OHJAUSRYHMÄN NÄKEMYS TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI

Ohjausryhmä on katsonut talouden sopeuttamistarpeen olevan 50 milj. euroa. Ohjausryhmän asettama 50 milj. euron sopeutustavoite ei sisällä

suhdannevaihteluista aiheutuvaa alijäämää eikä TE-palvelu-uudistuksesta mahdollisesti tulevaa uutta tasapainottamisen tarvetta.

TALOUDEN TASAPAINO-OHJELMA 2024-2027

Toimintatulot 1,0 milj. euroa

Kaupunkiympäristön palvelualueen toimintatuloarviolle asetetaan pysyväksi kasvutavoitteeksi 1 milj. euroa. Tavoitteen toteutuminen edellyttää päätöksiä tonttien hintojen, pysäköintimaksujen, kaupunkisuunnittelun taksojen, yleisten alueiden taksojen, venepaikkamaksujen, joukkoliikenteen lippuhintojen sekä muiden mahdollisten lupa- ja valvontamaksujen hintojen korotuksista. Hulevesimaksun käyttöönoton mahdollisuutta selvitetään.

Toimintamenot 18,1 milj. euroa

Toimintamenojen pysyvälle alentamiselle asetetaan 18,1 milj. euron tavoite, josta 13,1 milj. euron tavoite asetetaan palvelualueille.

- Konsernihallinnon toimintamenojen leikkauksiin kohdennetaan 4,0 milj. euron tavoite.
- Sivistyksen palvelualueen leikkauksiin kohdennetaan 6,1 milj. euron tavoite.
- Kaupunkiympäristön palvelualueen leikkauksiin kohdennetaan 3,0 milj. euron tavoite.

Työttömyydestä aiheutuvien menojen vähentämisen tavoitteena on 5 milj. euroa.

Verotulot, elinvoiman lisäys 5,0 milj. euroa

Strategian elinvoimatoimenpiteille asetetaan tavoite niin, että verotulojen kasvu yli toimintaympäristöstä tulevan kasvun lisäksi on 5 milj. euroa.

Tavoitteen toteutuminen edellyttää elinkeinoelämän sijoittumispäätöksiä Lahteen.

Rahoitustulot ja -menot 15 milj. euroa

Rahoitustulojen ja –menojen nettokasvulle asetetaan 15 milj. euron kasvutavoite vuoteen 2027 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää rahoitusmenojen alentamista (lainakannan pienentäminen jo vuonna 2024 ja korkokulujen väheneminen), konsernista saatavien osinkotuottojen kasvua ja muiden rahoitustulojen kasvua (esim. tilikorot). Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös investointien rahoitusratkaisujen tarkastelua. Tavoitteeksi asetetaan lisäksi vuosittainen omaisuuden myyntivoittojen toteutuminen. Myös konsernirakenteen tarkastelua tulee edelleen jatkaa.

Verotulot 10,9 milj. euroa

Kunnallisverotuloille asetetaan 10,9 milj. euron tavoite niin, että kunnallisveroa korotetaan 0,5 %-yksikköä vuonna 2027. Tavoitteen toteutuminen edellyttää kaupunginvaltuustolta veronkorotuspäätöstä marraskuussa 2026. Kunnallisveron korotuksen yksikkömäärään vaikuttaa kunnallisveroprosentin tuottoarvio, joka tulee tarkastella ennen veroprosenttipäätöksen valmistelua. Mikäli rahoitustulojen kasvu ylittää tavoitteen, niin verokorotuksen taso tarkastellaan vuoden 2026 aikana.”

Valtuutettu Pasi Karjalaisen esittämän muutosehdotuksen taulukkokuva:

Talouden tasapaino-ohjelma 2024–2027

Tuloslaskelma, 1 000 €	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	YHTEENSÄ
Toimintatulot	0,0	500,0	500,0	0,0	1 000,0
Kaupunkiympäristön palvelualue		500,0	500,0		1 000,0
Toimintamenot	-1 157,5	-2 057,5	-7 000,0	-7 885,0	-18 100,0
Konsernihallinnon palvelualue	-800,0	-800,0	-1 200,0	-1 200,0	-4 000,0
Sivistyksen palvelualue	-257,5	-827,5	-2 500,0	-2 515,0	-6 100,0
Kaupunkiympäristön palvelualue	-100,0	-430,0	-1 300,0	-1 170,0	-3 000,0
Työttömyydestä aiheutuvat menot			-2 000,0	-3 000,0	-5 000,0
Verotulot, elinvoiman lisäys			3 000,0	2 000,0	5 000,0
Rahoitustulot ja -menot		10 300,0	1 260,0	3 440,0	15 000,0
Verotulot			0,0	10 900,0	10 900,0
Tilikauden tulos	1 157,5	12 857,5	11 760,0	24 225,0	50 000,0

Luvut on esitetty muutoksena edelliseen vuoteen.

Ehdotusta kannatettiin.

Valtuutettu Sonja Falk teki seuraavan muutosesityksen:

”Valtuusto linjaa kaupunginhallituksen esityksestä poiketen, että verojen korotuksista ei linjata osana talouden tasapaino-ohjelmaa, jotta lahtelaisten ostovoimaa sekä kaupungin kasvun ja elinvoiman edellytyksiä ei heikennetä.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Pasi Karjalainen valtuutettu Jetta Laakson kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Sonja Falk valtuutettu Mira Niemisen kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen.

Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Kokous keskeytettiin neuvottelutauon ajaksi klo 23.17–23.42.

Tauon jälkeen puheenjohtaja teki äänestysesityksen ja esitti äänestettäväksi ensin siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Karjalaisen muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 25 valtuutettua ja valtuutettu Karjalaisen muutosehdotusta 33 valtuutettua yhden valtuutetun pidättäytyessä äänestämästä.

Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 1/63 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi valtuutettu Karjalaisen muutosehdotuksen uudeksi pohjaehdotukseksi.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi siten, että ne, jotka kannattavat valtuutettu Karjalaisen muutosehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Falkin muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että valtuutettu Karjalaisen muutosehdotusta kannatti 34 valtuutettua ja valtuutettu Falkin muutosehdotusta 21 valtuutettua neljän valtuutetun pidättäytyessä äänestämästä. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 2/63 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi valtuutettu Karjalaisen muutosehdotuksen kaupunginvaltuuston päätökseksi.

Tämän jälkeen valtuutettu Kimi Uosukainen teki seuraavan toivomusponnen:

"Valtuusto toivoo kaupunginhallituksen valmistelevan ja esittävän

päätettyä kunnallis- tai kiinteistöveroprosentin tai molempien korottamista jo vuodelle 2025, mikäli kaupungin taloustilanne tai talouden tasapaino-ohjelman toimeenpano sitä edellyttävät."

Valtuutettu Jetta Laakso kannatti tehtyä ponsiehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Kimi Uosukainen valtuutettu Jetta Laakson kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun ponsiehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Uosukaisen ponsiehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat valtuutettu Uosukaisen ponsiehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka eivät kannata ponsiehdotuksen lisäämistä päätökseen, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että valtuutettu Uosukaisen ponsiehdotusta kannatti 18 valtuutettua ja ponsiehdotuksen hylkäämistä 35 valtuutettua kuuden valtuutetun pidättäytyessä äänestämästä.

Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 3/63 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hylkäsi valtuutettu Uosukaisen ponsiehdotuksen lisäämisen päätökseen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 13.05.2024

§ 195

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmaksi perusteluosassa esitetyn ja kaupunginvaltuusto päättää korvata tällä ohjelmalla vuoden 2024 talousarvion yhteydessä 27.11.2023 § 122 päätetyn toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.”

Käsittely

Kaupunginhallitus käsitteli tasapaino-ohjelmaan sisältyvää Lahti Energian vähemmistöosuuden myyntiä omana kokonaisuutenaan. Jäsen Mira Nieminen ilmoitti olevansa esteellinen (HL 28.1 § 5 k.) ja poistui kokouksesta tämän asiaosion käsittelyn ajaksi.

Asian käsittelyn kuluessa jäsen Erkki Nieminen teki seuraavan muutosehdotuksen: ”Lahti Energiaa ei myydä.” Kaupunginhallituksen I varapuheenjohtaja Kalle Aaltonen kannatti tehtyä muutosehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu esittelijän päätösehdotuksesta poikkeava ehdotus, minkä johdosta tulee äänestää. Selostus hyväksyttiin. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestys ehdotuksen nimenhuutoäänestyksenä: Ne, jotka kannattavat esittelijän pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat jäsen Niemisen muutosehdotusta, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 5 JAA-ääntä (Kaikkonen, Rissanen, Ratia, Rantanen, Putula) ja 4 EI-ääntä (Lampinen, Nieminen Erkki, Aaltonen, Hildén). Yksi jäsen (Nieminen Mira) oli esteellisenä poissa

äänestyksessä. Puheenjohtaja totesi esittelijän pohjaehdotuksen tulleen hyväksytyksi. Äänestyslista on päätöksen liitteenä (liite 1)

Jäsen Mira Nieminen palasi kokoukseen ja asian käsittelyä jatkettiin.

Jäsen Minna Lampinen teki seuraavan muutosehdotuksen: " Verojen korotus toteutetaan jo vuonna 2025 (+10,9 m€ tuloja)." Jäsen Erkki Nieminen kannatti tehtyä muutosehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu esittelijän päätösehdotuksesta poikkeava ehdotus, minkä johdosta tulee äänestää. Selostus hyväksyttiin. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestys ehdotuksen nimenhuutoäänestyksenä: Ne, jotka kannattavat esittelijän pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat jäsen Lampisen muutosehdotusta, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 7 JAA-ääntä (Kaikkonen, Aaltonen, Rissanen, Ratia, Nieminen Mira, Rantanen, Putula) ja 3 EI-ääntä (Lampinen, Nieminen Erkki, Hildén). Puheenjohtaja totesi esittelijän pohjaehdotuksen tulleen hyväksytyksi. Äänestyslista on päätöksen liitteenä (liite 2)

Perusteluosa

Kaupunginhallitus päätti 15.4.2024 § 150 uuden talouden tasapaino-ohjelman valmistelun käynnistämisestä ja parlamentaarisen ohjausryhmän perustamisesta. Kaupunginjohtaja on nimennyt tasapaino-ohjelmaa valmistelemaan työryhmään kaupungin johtoryhmän jäsenet sekä omistajaohjauksen päällikön ja toimitilajohtajan.

Työryhmä on tuottanut parlamentaariselle ohjausryhmälle tietoa Lahden kaupungin talouden tilannekuvasta, rakenteellisesta alijäämästä sekä tulojen kasvattamisen ja menojen leikkausten mahdollisuuksista.

Parlamentaarinen ohjausryhmä on valmistellut oman näkemyksensä uudeksi talouden tasapaino-ohjelmaksi. Ohjausryhmän raportti näkemyksestään on kaupunginhallituksen käsittelyssä 13.5.2024 § 195.

Valmistelevan työryhmän tehtävänä oli tarkentaa muuttuneen talouden tilannekuvan vuoksi Lahden kaupungin rakenteellisen alijäämän määrää. Rakenteellinen alijäämä on aiheutunut sote-uudistuksesta, kustannusten noususta, työttömyydestä aiheutuvien menojen kasvusta sekä konsernista saatavien tuottojen alenemisesta ja on yhteensä 65 milj. euroa.

Valtiovarainministeriö (VM) tiedotti 15.4.2024 muuttavansa kuntien peruspalvelujen valtionosuutta ja hyvinvointialueiden rahoitusta koskevia päätöksiä vuodelle 2024 oikaisuvaatimusten johdosta. Muutoksen tarkkaa euromääräistä vaikutusta Lahden kaupungin peruspalvelujen valtionosuuteen ei ole vielä tiedossa, mutta korjauksen määräksi arvioidaan tällä hetkellä 4 milj. euroa. Lisäksi VM tiedotti 16.4.2024

kehysriihiratkaisuna lisäävänsä kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen 277 milj. euroa vuodesta 2025 lähtien. Lisäys kasvattaa laskennallisesti Lahden kaupungin peruspalvelujen valtionosuutta noin 6 milj. euroa. VM pehmentää lisäyksellä sote-siirtolaskelmien 2023 vuoden lopulla tehdystä päivityksestä aiheutuneita vaikutuksia. VM:n ilmoittamien muutoksien vuoksi rakenteellinen alijäämä pienenee ja on 55 milj. euroa. Rakenteellinen alijäämä täsmentyi sen jälkeen, kun ohjausryhmä oli valmistellut oman näkemyksensä talouden tasapainottamisesta.

Lahden kaupungin talouden rakenteellinen alijäämä 55 milj. euroa esitetään tasapainotettavaksi vuosina 2024-2027. Esityksessä on huomioitu parlamentaarisen ohjausryhmän näkemys toimintatulojen kasvattamisen (1 milj. euroa) sekä työttömyydestä aiheutuvien menojen vähentämisen (5 milj. euroa) ja strategian elinvoimatoimenpiteillä verotulojen kasvattamisen (5 milj. euroa) tavoitteesta.

Ohjausryhmän näkemyksestä poiketen esitetään pienempää kaupungin palveluihin kohdentuvaa 11,05 milj. euron menojen leikkausta. Tästä esitetään kohdennettavaksi 3,12 milj euroa konsernihallinnon palvelualueelle, 5,73 milj. euroa sivistyksen palvelualueelle ja 2,20 milj. euroa kaupunkiympäristön palvelualueelle.

Ohjausryhmän näkemyksestä poiketen esitetään suurempaa rahoitustulojen ja -menojen nettovaikutuksen 24,2 milj. euron tavoitetta niin, että se muodostuu osinko- ja korkotuottojen kasvusta, korkomenojen vähentämisestä ja sijoitustoiminnan kassavirtatuotoista. Tavoite tarkoittaa lisäksi sitä, että Lahden kaupungin nettoinvestointitason enimmäismääräksi määritetään keskimäärin 70 milj. euroa/vuosi ja tulevien investointien osalta on tarkasteltava myös muita rahoitusratkaisuja kuin lainanottoa. Samalla pyritään lainakannan ja korkomenojen pienentämiseen. Jotta tavoite voi toteutua, edellyttää se merkittävää kertaluonteista tuloa, joka voidaan hajauttaa edellä mainittuihin rahoitustulojen ja -menojen nettovaikutusta pitkäaikaisesti parantaviin toimenpiteisiin. Käytännössä tämä tarkoittaa Lahti Energian omistamisessa vähintään vähemmistöosuuteen ulkopuolisen kumppanin löytämistä (vähemmistöosuuden myynti). Mikäli tavoitteeseen ei päästä, on rahoitustulojen ja -menojen nettotavoite jaettava palvelujen leikkaamiseen ja verojen korottamiseen.

Ohjausryhmän näkemyksestä poiketen esitetään pienempää veronkorotusta. Esitys vuodelle 2026 on 8,72 milj. euron verotulojen lisäys, joka voidaan saavuttaa joko kunnallisveron tai kiinteistöverojen korotuksella tai molemmilla.

Talouden tasapaino-ohjelma 2024–2027

Tuloslaskelma, 1 000 €	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	YHTEENSÄ
Toimintatulot	0,0	500,0	500,0	0,0	1 000,0
Kaupunkiympäristön palvelualue		500,0	500,0		1 000,0
Toimintamenot	-1 157,5	-1 997,5	-7 050,0	-5 844,0	-16 049,0
Konsernihallinnon palvelualue	-800,0	-740,0	-490,0	-1 086,0	-3 116,0
Sivistyksen palvelualue	-257,5	-827,5	-3 520,0	-1 128,0	-5 733,0
Kaupunkiympäristön palvelualue	-100,0	-430,0	-1 040,0	-630,0	-2 200,0
Työttömyydestä aiheutuvat menot			-2 000,0	-3 000,0	-5 000,0
Verotulot, elinvoiman lisäys		1 000,0	2 000,0	2 000,0	5 000,0
Rahoitustulot ja -menot	3 000,0	10 420,0	4 361,0	6 450,0	24 231,0
Veronkorotus			8 720,0		8 720,0
Tilikauden tulos	4 157,5	13 917,5	22 631,0	14 294,0	55 000,0

Luvut on esitetty muutoksena edelliseen vuoteen.

Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmaksi esitetään toimintatulojen tuloarvion kasvutavoitteeksi 1,0 milj. euroa, toimintamenojen vähennystavoitteeksi 16,05 milj. euroa, rahoitustulojen ja menojen nettokasvutavoitteeksi 24,23 milj. euroa ja verotulojen kasvutavoitteeksi 13,72 milj. euroa yllä esitetyn taulukon mukaisesti.

Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman euromääräisiä tavoitteita toteuttavista toimenpiteistä päättää toimivaltainen toimielin. Taloudelliset tavoitteet kuvataan talousarviossa ja toimenpiteet palvelualueen käyttösuunnitelmassa.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kv: -

Liitteet

27 liite 1_äänestyslista_KH 13.5.2024 § 195

28 liite 2_äänestyslista_KH 13.5.2024 § 195

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

- 2 Äänestysluettelo KV 20.5.2024 § 63 liite 1 muutosehdotus Karjalainen
- 9
- 30 Äänestysluettelo KV 20.5.2024 § 63 liite 2 muutosehdotukset vastakkain, Karjalainen ja Falk
- 31 Äänestysluettelo KV 20.5.2024 § 63 liite 3 toivomusponsi

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 64

Tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomus

33/00.04.00.01/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Tarkastaja Maija Hyppölä p. 044 482 0901

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Tarkastuslautakunta

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti

1) merkitä tiedokseen tarkastuslautakunnan 6.5.2024/41 § hyväksymän Lahden kaupungin arviointikertomuksen vuodelta 2023,

2) kehottaa kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin seuraavien tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen asioiden osalta sekä ilmoittamaan niistä kaupunginvaltuustolle 2.9.2024 mennessä:

-Miten kehitetään toiminnallisten tavoitteiden asettamista, jotta niiden toteutumista voidaan mitata ja arvioida nykyistä paremmin,

-Miten varmistetaan, että kaupungin organisaatiossa on riittävät resurssit ja käytännöt hyvinvoinnin edistämiseen ja hyvinvointialueen kanssa tehtävään yhdyspintatyöhön,

-Selvitetään kaupungintalon työskentelytilojen käyttöaste, työntekijöiden etätöön ja läsnäolotyön suhde sekä vaikutukset työhyvinvointiin,

-Selvitetään, miten kaupungin toimintatuki Eventum Lahti Oy:lle olisi mahdollista järjestää,

-Miten edistetään nuorten työllisyystilannetta,

-Sekä muista mahdollisista tässä arviointikertomuksessa esiin tulleista asioista harkintansa mukaan.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Tarkastuslautakunta, 06.05.2024

§ 41

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti hyväksyä aiemmissä kokouksissa laatimansa Lahden kaupungin arviointikertomuksen vuodelta 2023 ja saattaa sen kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Samalla lautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se kehottaisi kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin seuraavien tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen asioiden osalta sekä ilmoittamaan niistä kaupunginvaltuustolle 2.9.2024 mennessä:

-Miten kehitetään toiminnallisten tavoitteiden asettamista, jotta niiden toteutumista voidaan mitata ja arvioida nykyistä paremmin,

-Miten varmistetaan, että kaupungin organisaatiossa on riittävät resurssit ja käytännöt hyvinvoinnin edistämiseen ja hyvinvointialueen kanssa tehtävään yhdyspintatyöhön,

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

- Selvitetään kaupungintalon työskentelytilojen käyttöaste, työntekijöiden etätöön ja läsnäolotyön suhde sekä vaikutukset työhyvinvointiin,
- Selvitetään, miten kaupungin toimintatuki Eventum Lahti Oy:lle olisi mahdollista järjestää,
- Miten edistetään nuorten työllisyystilannetta,
- Sekä muista mahdollisista tässä arviointikertomuksessa esiin tulleista asioista harkintansa mukaan.

Esittelijä

Tarkastusjohtaja Ollikka Reijo

Päätösehdotus

Tarkastuslautakunta päättää hyväksyä aiemmissa kokouksissa laatimansa Lahden kaupungin arviointikertomuksen vuodelta 2023 ja saattaa sen kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Samalla lautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se kehottaisi kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin seuraavien tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen asioiden osalta sekä ilmoittamaan niistä kaupunginvaltuustolle 2.9.2024 mennessä:

- Miten kehitetään toiminnallisten tavoitteiden asettamista, jotta niiden toteutumista voidaan mitata ja arvioida nykyistä paremmin,
- Miten varmistetaan, että kaupungin organisaatiossa on riittävät resurssit ja käytännöt hyvinvoinnin edistämiseen ja hyvinvointialueen kanssa tehtävään yhdyspintatyöhön,
- Selvitetään kaupungintalon työskentelytilojen käyttöaste, työntekijöiden etätöön ja läsnäolotyön suhde sekä vaikutukset työhyvinvointiin,
- Selvitetään, miten kaupungin toimintatuki Eventum Lahti Oy:lle olisi mahdollista järjestää,
- Miten edistetään nuorten työllisyystilannetta,
- Sekä muista mahdollisista tässä arviointikertomuksessa esiin tulleista asioista harkintansa mukaan.

Perusteluosa

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta antaa kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Lahden kaupunginhallitus on antanut vuoden 2023 tilinpäätöksessä selvityksen valtuuston talousarviossa asettamien tavoitteiden toteutumisesta.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tämän säännöksen mukaisesti asian valtuustolle esittelee tarkastuslautakunta.

Lautakunnan jäsenet ja arviointiin osallistuneet varajäsenet ovat ilmoittaneet seuraavat esteellisyydet, joilta osin he eivät ole osallistuneet arviointikertomuksen laadintaan:

Hannu Rahkonen: Lahden Talot Oy:n ja Lahden Asunnot Oy:n hallituksen jäsen,

Ville-Veikko Elomaa: Lahti Aqua Oy:n ja Työterveys Wellamo Oy:n hallituksen jäsen,

Lasse Koskinen: Lahden Seudun Kehitys Ladec Oy:n hallituksen jäsen,

Mona Pyykkönen: Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan jäsen,

Johanna Tuliainen: Lahden urheiluhalliyhdistys ry:n hallituksen jäsen,

Jukka Pietiläinen: Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan ja Koulutuskeskus Salpauksen yhtymähallituksen jäsen.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote konsernipalvelut/lausuntopyynnöt liikkeelle, tarkastuslautakunta

Liitteet

32 Lahden kaupungin arviointikertomus 2023

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 65

Lahden kaupungin tilinpäätös vuodelta 2023, tilintarkastuskertomus ja vastuuvapaus

98/02.00.01.01/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

Laskentapäällikkö Kati Helin p. 044 716 1059

Tarkastaja Maija Hyppölä p. 044 482 0901

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus ja tarkastuslautakunta

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto hyväksyy

1) vuoden 2023 tilinpäätöksen siten että tilinpäätöksessä tilikauden tulos on 41 260 647,14 euroa ylijäämäinen, sekä

2) tilinpäätöskirjaan sisältyvän esityksen tilikauden 2023 tuloksen käsittelystä seuraavasti:

- Kirjataan investointeihin liittyvää poistoeron lisäystä -9 597 035,29 euroa.

- Kirjataan investointivarausten vähennys Pippon alueen elinkeinoelämän tonttien esi-infrarakentamiseen ja liikennejärjestelyihin liittyen. Varausten vähennys +10 000 000,00 euroa.

- Kirjataan rahastojen lisäystä Vahinkorahastolle, korkotuottoja sijoituksista ja talletuksista. Rahastojen lisäys -259 113,19 euroa.

- Lahden kaupungin tilikauden 2023 ylijäämäksi muodostuu edellä mainittujen kirjausten jälkeen 41 404 498,66 euroa, joka lisätään edellisinä tilikausina kertyneeseen ylijäämään.

Samalla kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi liitteenä olevan Lahden kaupungin henkilöstökertomuksen vuodelta 2023.

Tarkastuslautakunta: Kaupunginvaltuusto

1. merkitsee tilintarkastuskertomuksen 2023 tiedokseen,
2. hyväksyy tilinpäätöksen,
3. myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille tilikaudelta 2023.

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä kaupunginjohtaja Niko Kynnäräinen, konsernipalvelujohtaja Sari Alm, kaupunkikehitysjohtaja Olli Alho ja sivistysjohtaja Tiina Granqvist ilmoittivat olevansa esteellisiä. Esteellisyys todettiin hallintolain 28 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan. Kynnäräinen, Alm, Alho ja Granqvist poistuivat asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Kaupunginvaltuuston päätöksen valmistelu:

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen on valmisteltava valtuustossa käsiteltävät asiat lukuun ottamatta mm. hallinnon ja talouden tarkastusta koskevia asioita, jotka tarkastuslautakunnan on valmisteltava. Valtuuston päätöksen valmistelu kuuluu tilinpäätöstä koskevan päätösehdotuksen osalta kaupunginhallitukselle (25.3.2024/§ 119).

Tilintarkastuskertomuksen ja siihen liittyvän tilinpäätöstä ja vastuuvapautta koskevan päätösehdotuksen osalta valmistelu kuuluu

tarkastustautakunnalle (6.5.2024/§ 40).

Lahden kaupunki, Tarkastuslautakunta, 6.5.2024

40 §

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Tarkastusjohtaja Ollikka Reijo

Päätösehdotus

Tarkastuslautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että:

1. se merkitsee tilintarkastuskertomuksen 2023 tiedokseen,
2. tilinpäätös hyväksytään,
3. vastuuvapaus myönnetään tilivelvollisille tilikaudelta 2023.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus on 25.3.2024 allekirjoittanut kaupungin tilinpäätöksen vuodelta 2023 ja tehnyt kaupunginvaltuustolle esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kuntalain 125 §:n mukaan tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus.

TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy vastuullisena tilintarkastajanaan JHT, HT Jukka Vuorio antaa 6.5.2024 päivätyn tilintarkastuskertomuksen

Lahden kaupungin vuoden 2023 hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastamisesta.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Tämän säännöksen mukaisesti asian valtuustolle esittelee tarkastuslautakunta.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 25.03.2024

§ 119

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Tilikauden 2023 tuloksen käsittely

Hyväksyttäväksi esitetyssä tilinpäätöksessä tilikauden tulos on 41 260 647,14 euroa ylijäämäinen.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelyksi seuraavaa:

Kirjataan investointeihin liittyvää poistoeron lisäystä -9 597 035,29 euroa.

Kirjataan investointivarausten vähennys Pippon alueen elinkeinoelämän tonttien esi-infrarakentamiseen ja liikennejärjestelyihin liittyen. Varausten vähennys +10 000 000,00 euroa.

Kirjataan rahastojen lisäystä Vahinkorahastolle, korkotuottoja sijoituksista ja talletuksista. Rahastojen lisäys -259 113,19 euroa.

Lahden kaupungin tilikauden 2023 ylijäämäksi muodostuu edellä mainittujen kirjausten jälkeen 41 404 498,66 euroa, joka lisätään edellisinä tilikausina kertyneeseen ylijäämään.

Kaupunginhallitus päättää allekirjoittaa vuoden 2023 tilinpäätöksen ja toimittaa sen tilintarkastajan tarkastettavaksi.

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi liitteenä olevan Lahden kaupungin henkilöstökertomuksen vuodelta 2023 sekä saattaa asian kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää oikeuttaa Lahden konsernipalvelut allekirjoituksen jälkeen tekemään teknisluonteisia korjauksia ja täydennyksiä tilinpäätöksen valtuustolle meneviin kappaleisiin, jos kaupunki tai Provincia Oy:n kirjanpitoyksikkö toteaa sellaiseen tarvetta.

Perusteluosa

Konsernihallinto / talouspalvelut 19.3.2024

Kuntalain 113 § mukaan: "Kunnan tilikausi on kalenterivuosi.

Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari.”

Kuntalain 115 § mukaan: ”Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi. Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.”

Tilinpäätös 2023

Lahden kaupungin tilinpäätös vuodelta 2023 osoittaa tilikauden tulokseksi 41 260 647,14 euroa.

Tilinpäätöksen keskeiset tunnusluvut:

- toimintakate -302,0 milj. euroa
- vuosikate 94,8 milj. euroa

- tilikauden tulos 41,3 milj. euroa
- tilikauden ylijäämä 41,4 milj. euroa
- vuosikate/poistot 177,1 %
- investointien tulorahoitus 117,0 %
- kassan riittävyys 164,0 pv
- taseen loppusumma (=omaisuuden yhteenlaskettu jälleenhankinta-arvo) 1 524,7 milj. euroa
- omavaraisuusaste 46,1 %
- suhteellinen velkaantuneisuus 159,5 %
- asukasmäärä 120 700 (ennakkotieto)
- henkilöstön lukumäärä 3 722 (sisältää työllistetyt)

Tilikauden ylijäämä lisätään edellisinä tilikausina kertyneeseen taseen ylijäämään. Tämän jälkeen taseen edellisten tilikausien ylijäämä on yhteensä 254,8 milj. euroa 31.12.2023.

Lahti-konserni sisältyy Lahden kaupungin tilinpäätökseen.

Lahti-konsernin keskeiset tunnusluvut:

- toimintakate -241,3 milj. euroa
- vuosikate 181,4 milj. euroa
- tilikauden tulos 66,1 milj. euroa

- tilikauden ylijäämä 60,3 milj. euroa
- vuosikate/poistot 156,5 %
- taseen loppusumma (=omaisuuden yhteenlaskettu jälleenhankinta-arvo)
2 257,6 milj. euroa
- omavaraisuusaste 38,7 %
- suhteellinen velkaantuneisuus 154,8 %
- henkilöstön lukumäärä 5 606

Kertynyttä ylijäämää on konsernitaseessa 438,5 milj. euroa 31.12.2023.

Lahden kaupungin strategian mittareiden toteutuminen 2023 on esitetty tilinpäätöskirjassa sivulta 44 alkaen.

Strategian perustavoitteiden toteutumista seurataan strategisilla mittareilla, jotka kuvaavat kehityksen suuntaa yleisellä tasolla. Strategisten mittareiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä uusimman käytettävissä olevan seurantatiedon pohjalta.

Strategiset mittarit eivät suoraan kuvaa organisaation oman toiminnan vaikuttavuutta, sillä mittareiden toteutumiseen vaikuttavat myös kaupunkikonsernin ulkopuoliset tekijät. Oman toiminnan strategialähtöisyys varmistetaan kytkemällä talousarvio, sekä siihen kirjattavat toiminnalliset tavoitteet kiinteästi kaupungin strategiaan. Toiminnallisten tavoitteiden seuranta tehdään puolivuosittein.

Allekirjoittamaton tilinpäätöskirja on kaupunginhallituksen jäsenten luettavissa CloudMeetingin oheismateriaalina perjantaina 22.3.2024.

Tilinpäätös on julkaisuvapaa 26.3.2024 klo 10.00.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Yleiskirje palvelualueet, taseyksiköt

Ote: tarkastuslautakunta , Provincia Oy/kirjanpito (kirjanpito@provincia.fi),

TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy/Jukka Vuorio (jukka.vuorio@talvea.fi)

Liitteet

- 33 Henkilöstökertomus 2023
- 34 Lahden kaupungin tilinpäätös 2023
- 35 Tilintarkastuskertomus 2023 Lahden kaupunki

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 66

Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet

75/00.01.01.03/2024

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää seuraavat kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet kaupunginhallituksen käsiteltäväksi:

- Lahden sosialidemokraattisen valtuustoryhmän valtuustoaloite: Lahden on torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen
- Lahden Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ym. valtuustoaloite: Lahden kaupunki jatkaa toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta
- Lahden Kokoomuksen valtuustoryhmän ym. valtuustoaloite: Lahden kaupunginvaltuusto muodostaa tilapäisen valiokunnan erottamaan kaupunginhallituksen

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto lähettää aloitteet kaupunginhallituksen käsiteltäviksi.

Perusteluosa

Hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 9 §:n mukaan kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus, ilmoitettuaan siitä aikaisemmin puheenjohtajalle, tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle se jälkeen, kun se on esitelty valtuustolle.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kirjaamo

Liitteet

- 36 Valtuustoaloite: Lahden on torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen (20.5.2024)
- 37 Valtuustoaloite: Lahden kaupunki jatkaa toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta (20.5.2024)
- 38 Valtuustoaloite: Tilapäisen valiokunnan perustaminen kaupunginhallituksen erottamiseksi (20.5.2024)

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 67

Ylimääräinen asia: Lahden Keskustan valtuustoryhmän järjestäytyminen

5138/00.00.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Hallintojohtaja Anu Valtavaara, p. 044 716 1416

Valmistelusihteeri Marja Loippo, p. 044 482 6057

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee asian tiedokseen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 20.05.2024

§ 204

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle sen samantyyppiseen kokoukseen seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee asian tiedokseen.”

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Perusteluosa

Lahden Keskusta valtuustoryhmä 9.5.2024:

”Lahden Keskusta valtuustoryhmä 9.5.2024 alkaen toistaiseksi:

Puheenjohtaja: Jari Rissanen, valtuutettu

Varapuheenjohtaja: Martti Talja, valtuutettu

Sihteeri: Lasse Pakkanen, valtuutettu

Muut jäsenet:

Kaarina Suhonen, varavaltuutettu

Markku Kamula, varavaltuutettu

Keskustan valtuustoryhmän pääneuvottelijana toimii valtuustoryhmän puheenjohtaja valtuutettu Jari Rissanen ja muina neuvottelijoina valtuustoryhmän varapuheenjohtaja valtuutettu Martti Talja, valtuustoryhmän sihteeri valtuutettu Lasse Pakkanen ja Keskustan Lahden kuntayhdistys ry:n puheenjohtaja Vesa-Matti Virtanen.”

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kv: ote luettelot

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 20.05.2024

§ 68

Ylimääräinen asia: Eron myöntäminen Kaarina Suhoselle tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä ja uuden jäsenen valitseminen

5000/00.00.01.06/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Hallintojohtaja Anu Valtavaara p. 044 716 1416

Valmistelusihteeri Terhi Takala p. 044 416 2732

Päätös

Kaupunginvaltuusto myönsi Kaarina Suhoselle eron tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä ja valitsi lautakunnan jäljellä olevaksi toimikaudeksi uudeksi jäseneksi Laura Rautiaisen ja uudeksi varajäseneksi Kirsi Pirhosen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto myöntää Kaarina Suhoselle eron tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä ja valitsee lautakunnan jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden jäsenen ja tarvittaessa uuden varajäsenen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 20.05.2024

§ 205

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle sen samantyyppiseen kokoukseen seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto myöntää Kaarina Suhoselle eron tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä ja valitsee lautakunnan jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden jäsenen ja tarvittaessa uuden varajäsenen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti."

Perusteluosa

Eron myöntäminen

Kaarina Suhonen on pyytänyt eroa tarkastuslautakunnan jäsenen luottamustoimesta. Eroilmoituksen syynä on Keskustan valtuustoryhmän sisäinen järjestely luottamuspaikkojen osalta.

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano on seuraava:

puheenjohtaja: Hannu Rahkonen (kok.)

varajäsen: Lassi Mertaranta (kok.)

varapuheenjohtaja: Oskari Päättalo (vas.)

varajäsen: Tomi Korpi (vas.)

jäsen: Sinikka Ruuska (sd.)
varajäsen: Saara Honkanen (sd.)

jäsen: Ulla Vaara (sd.)
varajäsen: Virpi Sorsa (sd.)

jäsen: Johanna Tuliainen (sd.)
varajäsen: Hilla S. Kakko (sd.)

jäsen: Seppo Koskinen (sd.)
varajäsen: Antti Toijanaho (sd.)

jäsen: Raimo Kiljunen (kok.)
varajäsen: Tero Voutilainen (kok.)

jäsen: Mona Pyykkönen (kok.)
varajäsen: Heidi Huldén (kok.)

jäsen: Ville-Veikko Elomaa (ps.)
varajäsen: Jukka Pietiläinen (ps.)

jäsen: Lasse Koskinen (ps.)
varajäsen: Jari Vanhanen (ps.)

jäsen: Pauliina Palo (vihr.)
varajäsen: Kirsti Vaara (vihr.)

jäsen: Juha-Pekka Forsman (kd.)
varajäsen: Eero Seesvaara (kd.)

jäsen: Kaarina Suhonen (kesk.)
varajäsen: Laura Rautiainen (kesk.)

Uuden jäsenen valinta

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Hallintosäännön yleisten määräysten 2 §:n mukaan tarkastuslautakunnassa on 13 jäsentä. Valtuusto valitsee lautakunnan jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet toimikaudekseen sekä nimeää jäseniksi valituista puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan samaksi ajaksi.

Kuntalain 75 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

- 1) kunnanhallituksen jäsen;
- 2) pormestari ja apulaispormestari;
- 3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain (434/2003) esteellisyyserusteita koskevan 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
- 4) henkilö, joka on kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa kunnan määräysvallassa olevassa yhteisössä tai säätiössä;
- 5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Vaalikelpoisuudesta kunnanhallitukseen säädetään kuntalain 73 §:ssä.

Tasa-arvolain soveltaminen

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

13-jäsenisessä lautakunnassa miehiä ja naisia on oltava vähintään suhteessa 13-6.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Toimenpiteet

Kv: ote Suhonen, valittu, tarkastuslautakunta, luettelot

Liitteet

39 Eroilmoitus, Tarkastuslautakunta, Suhonen Kaarina

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

nro 4

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 52, § 53, § 55, § 59, § 60, § 62, § 63, § 64, § 66, § 67

Lahden kaupunki

MUUTOKSENHAKUKIELTO

oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 54, § 56, § 57, § 58, § 65, § 68

nro 4

Lahden kaupunki

VALITUSOSOITUS, kunnallisasiat

Valitusoikeus ja valitusperusteet

Kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Yhteystiedot

www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1

13100 Hämeenlinna

029 56 42210

faksi 029 56 42269

hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Annettaessa päätös asianosaiselle tiedoksi hänen suostumuksellaan sähköisenä viestinä hänen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Muuta tiedoksiantotapaa käytettäessä asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Valitusaika taloudellisin ja tuotannollisin perustein tehdystä irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta irtisanomisajan päättymisestä.

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- vaatimusten perustelut;
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HOL 32 §).

Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta. [Linkki tuomioistuinmaksulakiin \(1455/2015\)](#). Ajantasainen tieto hallinto-oikeuden oikeudenkäyntimaksuista [Tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja
Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 61

nro 4

Lahden kaupunki

VALITUSOSOITUS, kunnallisasiat

Valitusoikeus ja valitusperusteet

Kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Sen lisäksi alueellisella ympäristökeskuksella ja muulla viranomaisella on toimialaansa kuuluvissa asioissa oikeus valittaa asemakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä. Valitusoikeus on myös maakunnan liitolla ja kunnalla, joiden alueella asemakaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia. Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, on rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan oikeus valittaa kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Yhteystiedot

www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1

13100 Hämeenlinna

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

029 56 42210

faksi 029 56 42269

hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Valitusaika ja sen alkaminen

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kaavan hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan tulleen kaikkien valitukseen oikeutettujen tietoon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- vaatimusten perustelut;
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 4

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HOL 32 §).

Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta. [Linkki tuomioistuinmaksulakiin 1455/2015.](#)

Ajantasainen tieto hallinto-oikeuden oikeudenkäyntimaksuista [Tuomioistuinlaitoksen sivustolta.](#)